

**TRAUMAATTISEN AIVOVAURION
SAANEIDEN HENKILÖIDEN HOITO-,
KUNTOUTUS- JA SEURANTAKÄYTÄNNÖT
SAIRAAHOITOPIIREISSÄ**

Invalidiliiton Käpylän kuntoutuskeskus

Toimittanut: riitta.saksanen@invalidiliitto.fi

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
2	SELVITYKSEN TAUSTAA JA TIETOJEN KERUUMENETELMÄT	2
3	SAIRAAHOITOPIIRIEN TOIMINTAKÄYTÄNNÖT TRAUMAATTISEN AIVOVAURION SAANEIDEN HENKILÖIDEN HOIDOSSA, KUNTOUTUKSESSA JA SEURANNASSA	3
3.1	Helsingin yliopistollinen keskussairaala, HYKS	3
3.1.1	Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden tiedekunta (Eksote)	3
3.1.2	Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri, HUS	5
3.1.2.1	Töölön sairaala	5
3.1.2.2	Neurologian klinikan kuntoutuspoliklinikka, Neurologian klinikan kuntoutustutkimusyksikkö, Neurologian poliklinikka	6
3.1.2.3	Jorvin sairaala	8
3.1.2.4	Peijaksen sairaala	9
3.1.2.5	Hyvinkään sairaala	10
3.1.2.6	Helsingin kaupunki	12
3.1.2.7	Espoon kaupunki	14
3.1.2.8	Vantaan kaupunki	16
3.1.3	Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä	17
3.2	Kuopion yliopistollinen sairaala, KYS	19
3.2.1	Etelä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	19
3.2.2	Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	21
3.2.3	Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	23
3.2.4	Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä	26
3.2.5	Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	28
3.3	Oulun yliopistollinen keskussairaala, OYS	30
3.3.1	Kainuun maakuntayhtymä	30
3.3.2	Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoito- ja peruspalvelukuntayhtymä	32
3.3.3	Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	33
3.3.4	Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	36
3.3.5	Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	38
3.4	Tampereen yliopistollinen keskussairaala, TAYS	41
3.4.1	Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	41
3.4.2	Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	43
3.4.3	Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	45
3.4.4	Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä	48
3.4.5	Vaasan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	51
3.5	Turun yliopistollinen keskussairaala, TYKS	52
3.5.1	Satakunnan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	52
3.5.2	Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	54
3.6	Ahvenanmaa	56

JOHDANTO

Invalidiliiton Käpylän kuntoutuskeskus antaa moniammatillista laitostuntoutusta sekä poliinisia palveluita selkäydinvamman ja/tai traumaattisen aivovaurion saaneille henkilöille kautta koko Suomen. Avopalveluissa ovat käytettävissä erikoislääkäripalvelut neurologian ja fysiatrian aloilta ja muutoin hoitotyön, fysioterapian, toimintaterapian, puheterapian, neuropsykologian ja sosiaalityön palvelut.

Aivovammatyö, hoito ja kuntoutus ovat verkostotyötä. Invalidiliiton Käpylän kuntoutuskeskus pyrkii toimimaan julkisen sektorin kumppanina ja tiiviissä yhteydessä myös vakuutusalan ja Kelan kanssa tämän yhteistoiminnan edistämiseksi.

Lääkäriseura Duodecimin, Suomen Neurologinen Yhdistys ry:n, Societas Medicinae Physicis et Rehabilitationis Fenniae ry:n, Suomen Neurokirurgisen Yhdistyksen, Suomen Neuropsykologisen Yhdistyksen ja Suomen Vakuutuslääkärien yhdistyksen asettaman työryhmän laatima aikuisiän aivovammoja koskeva Käypä hoito -suositus annettiin 16.12.2008. Tämä on vahva tuki aivovamman saaneiden henkilöiden hoidossa ja kuntoutuksessa.

Lisäksi Suomen Akatemian ja Lääkäriseura Duodecimin syksyllä 2008 järjestämän konsensuskokouksen jälkeen aivovammojen jälkiseuranta ja kuntoutuskäytännöt ovat kehittyneissä ja edistymässä myönteisellä tavalla.

Toivomme, että tästä selvityksestä on eri tahoilla apua käytännön työssä.

Invalidiliiton Käpylän kuntoutuskeskus

25.11.2010

Aarne Ylinen
johtaja

SELVITYKSEN TAUSTAA JA TIETOJEN KERUUMENETELMÄT

Kuntoutuksessa, kuten terveydenhuollossa yleensäkin on erittäin tärkeää huomioida toiminnan saumattomuus, kuntoutujan suostumukseen sekä tietosuojalainsäädäntöön perustuva joustava, oikeat toimijatahot tavoittava yhteistyö ja tietojen vaihto. Nämä asiat ovat olleet lähtökohtana tämän selvitystyön tekemiselle. Työ perustuu touko- ja kesäkuussa 2010 sairaanhoitopiireihin lähetettyihin kyselyihin koskien traumaattisen aivovaurion saaneiden henkilöiden hoito-, kuntoutus- ja seurantakäytäntöjä. Keskeisimpinä asioina ovat olleet akuuttivaiheen hoito, kuntoutus sekä kuntoutujan tilanteen kokonaisvaltainen seuranta. Varsinaisen asiasisällön, sähköpostikyselyyn vastaten, ovat sairaanhoitopiirit ja eräät perusterveydenhuollon tahot tuottaneet itse.

Aineisto muokattiin Invalidiliiton Käpylän kuntoutuskeskuksessa selvityksen rakenteen mukaiseksi. Sairaanhoitopiirit ovat tämän jälkeen saaneet tekstit tarkistettavakseen, joko kerran tai useammin. Tavoitteena oli, että sisältö on kokonaisuudessaan sairaanhoitopiirien hyväksymä. Tämä tavoite toteutui yksityiskohtien yhteisellä tarkentamisella puhelinkeskusteluihin ja välillä vilkkaallakin sähköpostitse tapahtuneella kirjeenvaihdolla.

Selvityksessä on koottuna yhteystiedot eri sairaanhoitotahoihin, jotta päivittäiset yhteydenotot oikeisiin henkilöihin sujuisivat nykyistä vaivattomammin ja oikeat yhteyshenkilöt löytyisivät helposti. Tiedot auttavat työntekijöitä myös siinä, että pystymme neuvomaan ja ohjaamaan nykyistä paremmin kuntoutujaa tämän oman alueen terveydenhuollon toimintamalleista.

Selvitystyö on julkisesti luettavissa Internetissä Invalidiliiton Käpylän kuntoutuskeskuksen kotisivuilla. Näin se voi tukea kaikkia aivovamman hoidossa ja kuntoutuksessa työskenteleviä ammattilaisia keskinäisessä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa.

Vaikka selonteko liikkuu yleisellä tasolla, on sairaanhoitopiireissä valtakunnallisesti tehty valtava moniammatillinen työ, jotta nyt esillä oleva selvitys on valmis ja kaikkien käytettävissä. Tästä valtaisa kiitos kaikille mukana olleille etenkin, kun muistetaan, että kaikki materiaali on koottu perustyon ohessa. Toiveena oli saada tukea myös yhteistyön kehittämiseksi. Mukana olleet terveydenhuollon tahot antoivat tähän vahvan panostuksen ja auttoivat meitä löytämään entistä paremmin keskeisimpiä painopistealueita toimintamme kehitystyöhön, tästä myös vilpitön kiitos!

Riitta Saksanen
kuntoutussosiaalityöntekijä

Sisältö rakenne tekstinkäsittelijä Heli Nieminen

Kansi ATK-tukihenkilö Kristian Kajalainen

2 SAIRAAHOITOPIIRIEN TOIMINTAKÄYTÄNNÖT TRAUMAATTISEN AIVOVAURION SAANEIDEN HENKILÖIDEN HOIDOSSA, KUNTOUTUKSESSA JA SEURANNASSA

2.1 Helsingin yliopistollinen keskussairaala, HYKS

HYKS:in erityisvastuu alueen muodostavat seuraavat sairaanhoitopiirit:

- Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden sairaanhoitopiiri, Eksote
- Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri, HUS
- Kymenlaakson sairaanhoitopiiri.

2.1.1 Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden sairaanhoitopiiri (Eksote)

Toiminta-alueen kunnat ovat Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Parikkala, Rautjärvi, Ruokolah-
ti, Savitaipale, Taipalsaari ja Imatra, joka on mukana erikoissairaanhoidon osalta.

Eksote tuottaa erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon sekä vanhusten- ja sosiaali-
huollon palvelut jäsenkuntiensa asukkaille.

Akuuttivaiheen hoito

Traumaattisen aivovaurion saaneiden akuuttivaiheen hoito toteutuu ensiapupoliklinikalla,
Eksoten kirurgian osastoilla, Nova-yksikössä (nopean vasteen yksikkö) tai Töölön sairaalassa riippuen vamman laadusta. Jatkohoito voi toteutua tarvittaessa Eksoten jollakin vuodeosastolla.

Seuranta

Asiakkuus neurologian poliklinikalle syntyy pääosin lähetekäytäntöä noudattaen, esimerkiksi aivovammapotilasta hoitava kirurgi tekee lähetteen neurologille. Tilanteissa, joissa neurologi on konsultoinut Nova-yksikössä tai ensiapupoliklinikalla seurantakäynnit aloitetaan useimmiten 2–3 kuukauden kuluttua tapahtumasta.

Seuranta kestää siihen saakka kunnes työ- ja toimintakyky on selvitetty ja aiemmin laaditut kuntoutussuunnitelmat ovat toteutuneet. Seuranta-aika riippuu yksilöllisestä tilanteesta, kuntoutumisen etenemisestä ja asioiden järjestymisestä yleensä. Sitten kun asiat ovat va-
kiintuneet, aktiivinen seuranta päätetään. Kuntoutuja tai hänen omaisensa voivat tarvit-
taessa ottaa yhteyttä sosiaalityöntekijään tai kuntoutusohjaajaan.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Akuuttivaiheen jälkeinen avokuntoutus fysioterapian osalta toteutetaan kuntoutujan oman alueen terveysasemalla. Pääosin fysioterapiaa on annettu vähintään 15 kertaa vuodessa.

Neuropsykologinen kuntoutus toteutetaan keskussairaalassa. Puheterapian osalta keskus-
sairaalassa pystytään toteuttamaan arvioita ja seurantaa. Jatkoterapia on toteutunut yksi-
tyisellä palveluntuottajalla Eksoten maksusitoumuksella. Myös Armilan sairaalan kuntou-
tusosastolle puheterapiaa on ostettu yksityisiltä palveluntuottajilta.

Neurologian poliklinikalla laaditaan kuntoutussuunnitelmat Kelaan tai vakuutusyhtiöihin.
Tarvittaessa pidetään moniammatillisia kuntoutuskokouksia ennen varsinaisen suunnitel-
man laadintaa.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Eksote, apuvälinekeskus, apuvälinekeskuksenhoitaja, fysioterapeutti Tuula Steenari, p. 044 791 5566. Sähköposti tuula.steenari@eksote.fi.

Sängyt ja patjat lainataan hoitovastuun perusteella. Mikäli hoitovastuu erikoissairaanhoidossa tulee, suositukset toimittaa Etelä-Karjalan keskussairaalan apuvälinekeskus.

Postitusosoite: Eksote, apuvälinekeskus, Valto Käkelänkatu 1, 53130 Lappeenranta.

Kommunikaation apuvälineet

Eksote, apuvälinekeskus, toimintaterapeutti Minna Nousiainen, p. 044 791 4642, yhteistyössä puheterapeutti Pirkko Vanttajan, p. 044 791 4677, kanssa.

Hoitotarvikkeet

Hoitotarvikejakelu tapahtuu kuntoutujan oman alueen terveysasemalta.

Kuntoutusohjaus

Neurologista kuntoutusohjaaja ei ole, vaan tarvittaessa liikuntavammaisten kuntoutusohjaaja Ritva-Liisa Karhu työskentelee myös aivovammakuntoutujien kanssa.

Yhteystiedot: ritva.karhu@eksote.fi, p. 044 791 5648, kuntoutusyksikkö, Kirkkokatu 1, 53100 Lappeenranta.

Palveluohjaus ja pitkäaikainen kuntoutusohjaajan tuki on mahdollista tarjota niille aivovamman saaneille henkilöille, joiden seuranta toteutuu fysiatriin seurannassa vaikeavammapoliklinikalla. Tällöin koordinaattorina toimii kuntoutusohjaaja Ritva-Liisa Karhu.

Sosiaalityö

Yhteydenotot terveydenhuollon sosiaalityöntekijään tapahtuu neurologin pyynnöstä. Sosiaalityöntekijänä toimii Liisa Jokela, p. 044 791 5532. Postiosoite: Valto Käkelänkatu 1, 53130 Lappeenranta.

Sosiaalityöntekijä vastaa sosiaaliturvaan liittyvien asioiden eteenpäin viemisestä.

Yhdyshenkilönä vammaispalveluun toimii tilanteen mukaan joko sosiaalityöntekijä tai kuntoutusohjaaja.

Eksoten kunnat ostavat palveluasumista alueellaan sijaitsevista palvelutaloista:

- Palvelutalo Satakieli, Korpimetsänkatu 3, 53850 Lappeenranta, p. 05 610 5311.
- Tammiharjun vaikeavammaisten palveluasumisyksikkö, Tammiharju 5, 5580 Imatra, p. 020 617 3589.

Ammatillinen kuntoutus

Työelämään siirtymisen tai palaamisen osalta pidetään neurologian poliklinikalla kuntoutuskokouksia, yhteistyössä eri ammattiryhmien kanssa. Kuntoutujan tilanteen mukaan verkostoituminen työterveyshuollon, TYP:in ja TE-toimiston sekä ammatillisen kuntoutuksen rahoittajatahojen kanssa. Ammatillisen kuntoutuksen toimenpiteiden osalta sosiaalityöntekijä on aktiivisessa roolissa.

Laitoskuntoutus

Laitoskuntoutuksen aikana yhteyshenkilönä toimii kuntoutusohjaaja Ritva-Liisa Karhu.

Kuntoutusyhteenvedot toimitetaan seurantapaikan mukaan joko neurologian poliklinikalle tai fysiatrian poliklinikalle, Valto Käkelänkatu 1, 53130 Lappeenranta. Epäselvissä tilanteissa seurantatahon voi varmistaa kuntoutusohjaajalta.

Lähde:sähköpostit 6.9.2010 ja 4.10.2010 ritva.karhu@eksote.fi.

Valmistelussa mukana olleet:kuntoutusohjaaja Ritva-Liisa Karhu ja sosiaalityöntekijä Liisa Jokela.

2.1.2 Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri, HUS

HYKS, Helsingin sairaalat:

- Töölön sairaala
- Meilahden sairaala
- Jorvin sairaala
- Peijaksen sairaala.

2.1.2.1 Töölön sairaala

Akuuttivaiheen hoito

Traumaattisen aivovaurion saaneen henkilön akuuttivaiheen leikkaushoito HUS:in alueella suoritetaan Töölön sairaalan neurokirurgian klinikalla. Konservatiivista hoitoa annetaan vuodeosastoilla. Osastohoidon aikana potilaan tukena hoitotyön ohella työskentelee fysioterapeutti. Neuropsykologin palvelut tulevat neurologian klinikan neuropsykologisesta yksiköstä.

Akuuttihoidon jälkeen potilas siirretään jatkohoitoon kotipaikkansa mukaisesti tai laitoskuntoutukseen.

Seuranta

Varsinainen pitkäaikainen lääketieteellinen seuranta toteutetaan jatkohoitopaikan ohjauksessa paikassa. Neurokirurgian klinikalla tapahtuva seuranta järjestetään leikkaavan lääkärin arvioinnin mukaan tarvittaessa. Tällöin käynnillä mukana on tilanteen niin edellyttäessä sosiaalityöntekijä ja/tai fysioterapeutti ja käytettävissä/saatavilla neuropsykologin kannotto.

Sosiaalityö

Neurokirurgiassa työskentelevät sosiaalityöntekijät Susanne Benouaret, p. 050 427 2045 sekä Maria Kannosto, p. 050 427 2044.

Apuvälineet

Mikäli potilas tulee akuuttihoidon jälkeen tarvitsemaan liikkumisen tai kommunikaation apuvälineitä, ne järjestyvät jatkohoitopaikan organisoimana.

Laitoskuntoutus

Laitoskuntoutuksen aikana yhteyshenkilönä toimii sosiaalityöntekijä Auli Kosunen, p. 050 427 2045.

Kun kuntoutuja on lähetetty Töölön sairaalan maksusitoumuksella laitoskuntoutukseen, yhteenveto toimitetaan lähettävälle lääkärille.

Lähde: sähköposti 10.9.2010 auli.kosunen@hus.fi.

2.1.2.2 Neurologian klinikan kuntoutuspoliklinikka, Neurologian klinikan kuntoutustutkimusyksikkö, Neurologian poliklinikka

Kuntoutuspoliklinikalla toteutetaan moniammatillista ja yksilöllistä erikoissairaanhoidon järjestämää avokuntoutusta. Kuntoutustutkimusyksikössä tehdään moniammatillisia työkyvyn arvioita. Huomioitavaa on, että aivovammapotilaita tavataan erotusdiagnostisena tai komplikaation/hoidon myötä niin muisti- ja epilepsiapoliklinikoilla kuin elimellisten vireystilähäiriöiden neurologisilla poliklinikoilla.

Lähetteet poliklinikalle tulevat HUS:in alueen eri terveydenhuollon toimipisteistä, kuten perusterveydenhuollosta, neurologian akuuttihoiton yksiköistä sekä eri erikoisaloilta, työterveyshuolloista, yksityisen terveydenhuollon sekä vakuutusyhtiöiden kautta.

Poliklinikoilla on käytettävissä neurologian erikoislääkärin, sairaanhoitajan, neuropsykologin, puheterapeutin, fysioterapeutin, toimintaterapeutin, kuntoutusohjaajan sekä sosiaalityöntekijän palvelut.

Seuranta

HYKS neurologian klinikoilla on laajat moniammatilliset resurssit, eivätkä ne toimi seurannassa rajaavana tekijänä. Lähtökohtana on potilaan yksilöllinen tilanne, joka määrittää seurantaan osallistuvien erityistyöntekijöiden tarpeen, seurannan tiheyden sekä keston. Seuranta päätetään, kun potilaan tilanne on vakiintunut, lääketieteelliset diagnostiset ja hoidolliset ratkaisut on tehty sekä kuntoutuksen tavoitteet, muodot ja toteutustapa sekä jatkoseurantataho on määritetty.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Kuntoutuspoliklinikalla toteutetaan moniammatillista avokuntoutusta (neuropsykologia, fysioterapia, toimintaterapia ja puheterapia) sekä laaditaan kuntoutussuunnitelmat Kelaan ja vakuutusyhtiöihin. Kuntoutuja osallistuu yksin tai läheisensä kanssa kuntoutussuunnitelman laadintaan. Yhteistyö vakuutusasiakkaiden kohdalla esimerkiksi Vakuutuskuntoutuksen (VKK) kanssa on tiivistä.

Julkisen terveydenhuollon piirissä on tavoitteena tarjota vakuutusyhtiöiden korvausjärjestelmästä ja henkilön tulotasosta riippumatonta diagnostiikkaa, hoitoa ja kuntoutusta.

Apuvälineet

Katso ystävällisesti kohta HUS Apuvälineyksikkö.

Kuntoutusohjaus

Aivovamman saaneiden henkilöiden kohdalla kuntoutusohjausta toteutetaan HYKS neurologian klinikoissa moniammatillisesti, tarkoituksenmukaisen taustakoulutuksen ja kokemuksen omaavan ammattihenkilön avulla.

Sosiaalityö

- Sosiaalityöntekijöinä kuntoutuspoliklinikalla toimivat Heli Aho p. 09 4717 3885 ja Merja Poimula, p. 050 427 0709.
- Sosiaalityöntekijöinä kuntoutustutkimusyksikössä toimivat Merja Poimula, p. 050 427 0709, ja Riitta Purtaanen, p. 09 4717 3953.
- Sosiaalityöntekijänä neurologian poliklinikalla toimii Pirjo Holm, p. 09 4717 2526.

Yhteistyö vammaispalvelun kanssa toteutuu sosiaalityöntekijän, kuntoutusohjaajan tai eri terapeuttien toimesta.

Ammatillinen kuntoutus

Kun lääketieteellisesti on arvioitu aivovammakuntoutujan mahdollisuuksia työelämän osalta, käynnistetään tarvittaessa ammatillisen kuntoutuksen prosessi.

Ammatillisen kuntoutuksen ohjaus alkaa yleensä keskustelulla moniammatillisessa työryhmässä ja kuntoutujan kanssa. Jos kuntoutus näyttää mahdolliselta, laaditaan uusi tai käytetään entistä lääkärintausuntoa ja tehdään hakemus Kelaan, työeläkeyhtiöön tai vakuutusyhtiöön. Potilas voidaan myös ohjata työhallinnon ammatillisen kuntoutuksen piiriin. Sosiaalityöntekijä toimii yhteyshenkilönä, koordinoijana ja kuntoutujan tukena.

Laitoskuntoutus

Laitoskuntoutuksen tarpeen arviointia tehdään potilaan hoitosuhteen ajan. Osa potilaista hyötyy laitoskuntoutusjaksosta kuntoutuksen alkuvaiheessa ja toiset vasta myöhemmin. Osa aivovammapotilaista ei voi hyödyntää tavanomaisia kuntoutusmuotoja.

Laitoskuntoutuksen aikana yhteyshenkilönä kuntoutuspoliklinikalla toimii oma sairaanhoitaja.

Osoitetiedot

- HYKS neurologian kuntoutuspoliklinikka tai kuntoutustutkimuspoliklinikka, PL 302, 00029 HUS
- Meilahden sairaala, Neurologian poliklinikka, PL 340, 00029 HUS.

Lähteet: sähköposti 8.9.2010 eila.sundman@hus.fi ja sähköpostit 1.10.2010 ja 7.10.2010 minna.riekkinen@hus.fi.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Pääosin apuvälineet tulevat kotikunnan terveyskeskuksen apuvälineyksiköstä. Myös sähkökäyttöiset sängyt ja painehaavapatjat hankitaan perusterveydenhuollon kautta.

Sähköiset liikkumisapuvälineet ja muut sähkötoimiset erityisapuvälineet sekä ympäristönhallintalaitteet laitetaan HUS:in Apuvälineyksiköstä.

HUS, Apuvälineyksikkö, p. 09 4717 5499.

Asiointi edellyttää lähetteen HUS-piirin sairaalasta tai terveyskeskuksesta.

Käyntiosoite: Tukholmankatu 8 F, postiosoite: PL 442, 00029 HUS.

Kommunikaation apuvälineet

HUS, Apuvälineyksikkö, p. 4717 5499.

Asiointi edellyttää lähetteen HUS-piirin sairaalasta tai terveyskeskuksesta.

Käyntiosoite: Tukholmankatu 8 F, postiosoite: PL 442, 00029 HUS.

Hoitotarvikkeet

Kotikuntien hoitotarvikejakelusta perusterveydenhuollosta.

Lähde: sähköposti 1.10.2010 maarit.laurila@hus.fi.

Valmistelussa mukana ovat olleet ylilääkäri Minna Riekkinen, osastonylilääkäri Reina Roi-vainen, osastonylilääkäri Tiina Sairanen, johtava sosiaalityöntekijä Eila Sundman, sosiaalityöntekijä Heli Aho, sosiaalityöntekijä Auli Kosunen ja osastonhoitaja Maarit Laurila.

2.1.2.3 Jorvin sairaala

Jorvin sairaala on osa Helsingin seudun yliopistollista keskussairaala.

Toiminta-alueen kunnat ovat Espoo, Kauniainen ja Kirkkonummi.

Yhteyshenkilöt:

Apuvälineet*Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet*

Yhteyshenkilönä apuvälineasioissa toimii Seija Jalava, p. 09 4718 2988.

Kirjalliset apuvälinesuositukset tulee postittaa soitteeseen: Jorvin sairaala, Apuvälineet, PL 800 00029 HUS.

Kommunikaation apuvälineet

HUS:in apuvälineyksiköstä tietokoneet ja kommunikaattorit.

Foniatrian poliklinikalta kuvakommunikaatiolähetteet.

Sosiaalityö

Sosiaalityöntekijänä toimii Raili Lindroos, p. 09 4718 2994.

Laitoskuntoutus

Kuntoutusyhteenvedo tulee toimittaa lähettäneelle lääkärille ja tilanteissa, jolloin kuntoutujan seuranta toteutuu Jorvin neurologian poliklinikalla yhteenvedo potilaan suostumuksella myös sinne. Postiosoite: Jorvin sairaala, neurologian poliklinikka, PL 800, 00029 HUS.

Valmistelussa mukana ovat olleet apuvälineiden yhdyshenkilö Seija Jalava, sosiaalityöntekijä Raili Lindroos ja puheterapeutti Meri Kaartinen.

2.1.2.4 Peijaksen sairaala

Peijaksen sairaala on osa Helsingin seudun yliopistollista keskussairaala. Toiminta-alueen kuntia ovat lähinnä Kerava ja Vantaa.

Akuuttivaiheen hoito

HYKS:issä on aikuisten aivovammojen hoidon taustalla Käypä hoito -suositus huomioiden diagnostiikka, hoito, lääkinnällinen kuntoutus ja seuranta. Asiakkaat ohjautuvat Peijaksen sairaalan Töölön sairaalan kautta, osastolta tai päivystyksestä. Peijaksen sairaalassa hoidetaan akuuttivaiheen potilaita, jotka siirtyvät joko jatkokuntoutuspaikkaan, terveyskeskussairaalaan tai polikliiniseen kuntoutukseen tai seurantaan. Akuuttivaiheen yhteydessä ei yleensä tehdä pitkäaikaisia kuntoutussuunnitelmia ja polikliinisessä seurannassa jatkosuunnitelmista vastaa lääkäri, joka tarvittaessa lähettää potilaan sosiaalityöntekijän konsulttaatioon. Neurologisen osaston kuntoutustiimiin osallistuvat lääkäri, neuropsykologi, puheterapeutti, fysioterapeutti ja tarvittaessa sosiaalityöntekijä.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Akuuttivaiheessa potilas saa tarvitsemansa hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen erikoissairaanhoidossa, osastolla. Jatkokuntoutus järjestyy Neurologian klinikan kuntoutuspoliklinikalla, Peijaksen neurologian poliklinikalla resurssien puitteissa, terveyskeskuksen vuodeosastolla tai avopalvelujen piirissä. Työkäisille myönnetään harkinnan mukaan maksusitoumus laitoskuntoutukseen.

Jatkoseuranta ja työkyvyn arviointi toteutuu Neurologian klinikan kuntoutuspoliklinikalla tai neurologian poliklinikalla. Osa kuntoutussuunnitelmista tehdään terveyskeskuksien lääkinnällisissä kuntoutustyöryhmissä. Toisaalta on yksittäisiä tilanteita, jolloin kuntoutusesitys tehdään erikoissairaanhoidosta esimerkiksi vakuutusyhtiön asiakkaille.

Seurannan kesto on yksilöllistä riippuen siitä, kuinka pitkään aivovamman saanut henkilö tarvitsee erikoissairaanhoidoa. Peijaksen sairaalassa seurantaan voivat osallistua lääkäri, neuropsykologi, puheterapeutti, fysioterapeutti, toimintaterapeutti ja sosiaalityöntekijä.

Apuvälineet

Pääosin apuvälineet tulevat kuntoutujan kotikunnan terveyskeskuksen apuvälineyksiköstä.

Katso ystävällisesti Apuvälineet / HUS Apuvälineyksikkö.

Kuntoutusohjaus

Kuntoutusohjaajan palveluita ei ole käytettävissä.

Sosiaalityö

Traumaattisen aivovaurion saaneille henkilöille on tarjolla sosiaalityöntekijän palveluita niin osastohoidon kuin avohoidon ja seurannan aikana. Aloitteentekijä voi olla kuntoutuja, omainen, lääkäri, hoitaja tai erityistyöntekijä, mikäli kuntoutuja tarvitsee sosiaalityön asiantuntemusta kuntoutuksen tai elämäntilanteen asioissa.

Yhteydenotot vammaispalveluun tapahtuvat sosiaalityöntekijän aloitteesta.

Ammatillinen kuntoutus

Lääkäri ohjaa potilaan ammatillisen kuntoutuksen asioissa sosiaalityöntekijälle, joka tuntee ammatillisen kuntoutuksen väylät ja ohjaa asioiden käynnistymisessä ja vireille saattamisessa. Tähän liittyen kuntoutuja voidaan ohjata työeläkelaitoksen, Kelan, vakuutusyhtiön tai TE-keskuksen asiakkuuteen riippuen kuntouttavasta tahosta.

Laitoskuntoutus

Kuntoutusyhteenvedo tulee toimittaa kuntoutukseen lähettävälle yksikölle.

Lähde: sähköpostit 12.10.2010 ja 13.10.2010 sosiaalityöntekijä Sinikka Hiljanen.

2.1.2.5 Hyvinkään sairaala

Toiminta-alueen kunnat ovat Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi ja Tuusula.

Akuuttivaiheen hoito

Traumaattisen aivovaurion saaneen potilaan alkuvaiheen hoitopaikan määräytymiseen vaikuttaa vamman vaikeusaste. Vaikeat aivovammat hoidetaan Töölön sairaalan traumatologisella teho-osastolla. Akuuttivaiheen jälkeen potilas siirretään myöhemmin Hyvinkään sairaalan neurologian osastolle, jossa käynnistetään moniammatillinen kuntoutus. Käytettävissä ovat neuropsykologin, puheterapeutin, fysioterapeutin, toimintaterapeutin, sosiaalityöntekijän, psykiatrisen sairaanhoitajan, psykologin ja askartelunohjaajan palvelut. Neurologian osastolla pidetään viikoittain kuntoutuskokous (neuromeeting), jonka ohjauksessa seurataan intensiivisesti potilaan kuntoutumisen kehittymistä ja etenemistä.

Potilas voidaan hänen ja/tai läheisensä suostumuksella siirtää jatkokuntoutukseen joko perusterveydenhuollon maksusitoumuksella Kiljavan kuntoutussairaalan, Hyvinkään sairaalan tai vakuutusyhtiön maksusitoumuksella heidän osoittamaan hoitoyksikköön tai oman kunnan terveyskeskuksen vuodeosastolle.

Seuranta

Neurologian poliklinikalle potilaita ohjautuu läheteellä oman sairaalan osastoilta sekä terveyskeskuksen, yksityisten terveyspalveluiden, muiden sairaaloiden tai kuntoutuskeskusten läheteillä. Aivovammapotilaan seuranta toteutetaan Hyvinkään sairaalan neurologian poliklinikalla yksilöllisen tarpeen mukaan. Mukana potilaan seurannassa tarvittaessa ovat neuropsykologi, puheterapeutti, fysio- ja toimintaterapeutit sekä sosiaalityöntekijä. Potilaan tilanteen vakiinnuttua erikoissairaanhoidon seuranta päättyy.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Avoterapioiden käynnistyminen tapahtuu pääosin ostopalveluna. Osa avoterapioista toteutetaan Hyvinkään sairaalan toimesta ja osa potilaista ohjautuu terveyskeskuksissa järjestettävän kuntoutuksen piiriin.

Kuntoutussuunnitelmat Kelaan ja vakuutusyhtiöihin tehdään pääsääntöisesti neurologian poliklinikalla yhteistyössä potilaan kanssa. Joissakin tilanteissa potilaan siirtyessä pois osastohoidosta, laaditaan osastolta kuntoutussuunnitelma tarvittaessa. Usein mukana on myös potilaan omainen/läheinen. Erikoislääkärin tukena ovat erityistyöntekijöiden konsultaatiot ja lausunnot kuntoutussuunnitelmaa laadittaessa.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Apuvälineiden osalta yhteyshenkilö on Terttu Tolppanen, p. 019 4587 2044. Kirjalliset apuvälinesuositukset lähetään osoitteeseen Hyvinkään sairaala, Fysioterapia, Apuvälineet, Sairaalakatu 1, 05850 Hyvinkää.

Erikoissängyt ja -patjat, yhteyshenkilönä Terttu Tolppanen, p. 019 4587 2044.

Kommunikaation apuvälineet

Apuvälineen arviointi toteutuu Hyvinkään sairaalassa, jossa puheterapeutina toimii Heli Äikäs, p. 019 4587 2459 tai HUS:in apuvälineyksikössä.

Mikäli kuntoutujan hoitovastuu on Hyvinkään sairaalassa, yhteyshenkilönä toimii puheterapeutti. Muutoin otetaan yhteys perusterveydenhuoltoon terveystieteiden lääkinnällisen kuntoutuksen työryhmiin.

Hoitotarvikkeet

Kotikuntien hoitotarvikejakelusta perusterveydenhuollosta.

Kuntoutusohjaus

Erillisiä kuntoutusohjaajan palveluita ei ole käytettävissä.

Sosiaalityö

Hyvinkään sairaalan neurologian ja kuntoutuksen osastolla työskentelee yksi sosiaalityöntekijä. Hän antaa sosiaalityön palveluita neurologian ja fysiatrian poliklinikoille. Hän toimii myös yhteyshenkilönä vammaispalveluun.

Ammatillinen kuntoutus

Neurologian poliklinikalla tehdään tarvittaessa lääkärinlausunnot Kelaan, työeläkelaitokseen tai vakuutusyhtiöön ammatillisen kuntoutuksen käynnistämiseksi. Arvioitaessa ammatillisen kuntoutuksen toimenpiteitä neurologian erikoislääkäri konsultoi tai pyytää lausunnot erityistyöntekijöiltä esimerkiksi neuropsykologilta tai sosiaalityöntekijältä.

Laitoskuntoutus

Yhteyshenkilöä mahdollisten laitoskuntoutusjaksojen prosessointiin tai seurantaan ei ole nimetty.

Kuntoutusyhteenveto tulee lähettää lähettävälle lääkärille.

Lähteet: sähköposti 7.10.2010 sisko.vierimaa@hus.fi ja puhelinkeskustelut Terttu Tolppanen ja Heli Äikäs.

Valmistelussa mukana ovat olleet sosiaalityöntekijä Sisko Vierimaa, puheterapeutti Heli Äikäs puhelimitse 7.10.2010 ja apuvälineasioiden yhdyshenkilö Terttu Tolppanen

2.1.2.6 Helsingin kaupunki

Akuuttihoidon jälkeinen kuntoutus

Traumaattisen aivovaurion saaneen henkilön akuuttihoidon jälkeinen kuntoutus toteutetaan joko osastokuntoutuksena Laakson sairaalassa toimivan Kuntoutusyksikön kuntoutusosastolla tai avokuntoutuksena Kuntoutuspoliklinikalla. Tarvittaessa kuntoutuja ohjataan laitospäivähoitoon.

Seuranta

Kuntoutuspoliklinikalle potilaat ohjautuvat lähetekäytännön mukaisesti osastohoidosta tai erikoissairaanhoidosta. Seuranta toteutuu potilaan yksilöllisen tilanteen mukaisesti. Seurannassa ovat mukana neurologi, fysiatri, neuropsykologi, toimintaterapeutti, fysioterapeutti, puheterapeutti sekä kuntoutusohjaaja. Potilaan tilanteen vakiinnuttua seuranta päättyy.

Neurologisella avokuntoutuspoliklinikalla (NAK) toimii moniammatillinen tiimi, johon kuuluvat lääkäri, sairaanhoitaja, neuropsykologi, puheterapeutti, kuntoutusohjaaja, toimintaterapeutti, fysioterapeutti ja sosiaalityöntekijä. Viikoittaisessa kuntoutuskokouksessa hyväksytään uudet läheteet ja käsitellään kuntoutujien jatkosuunnitelmia.

Kuntoutusyksikössä toimii myös neurologian poliklinikka, jonka tehtävänä on yli 65-vuotiaiden helsinkiläisten neurologisten sairauksien tutkiminen ja hoito. Se huolehtii myös kaupungin sairaaloiden ja laitosten neurologiset konsultaatiot.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Akuuttihoidon jälkeinen kuntoutus määräytyy yksilöllisen tarpeen mukaan. Mikäli terveydenhuolto pystyy järjestämään tarvittavan kuntoutuksen, se toteutetaan sitä kautta. Muutoin käytetään ostopalvelua lääkinnällisen kuntoutuksen kautta.

Kuntoutussuunnitelmat Kelaan ja vakuutusyhtiöihin tehdään kuntoutuspoliklinikalla tai neurologian poliklinikalla neurologin toimesta. Tukena suunnitelmaa laadittaessa ovat avoterapeuttien asiantuntijalausunnat. Kuntoutusohjaaja käy kuntoutujan ja/tai omaisen kanssa läpi kuntoutussuunnitelmaa, kuntoutuksen tavoitteita sekä mahdollisia palveluntuottajia.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Helsingin terveystieteiden keskus / Keskitetyt apuvälinepalvelut

Käyntiosoite: Laakson sairaala, Lääkärintie 8, rakennus 4, V-rappu, pohjakerros, 00250 Helsinki

Postiosoite: PL 6600, 00099 Helsingin kaupunki.

Puhelin: 09 3105 1055 (maanantaista perjantaihin klo 10–14).

Sähköposti: keskitetyt.apuvälinepalvelut@hel.fi.

Erityissängyt ja painehaavaumapatjat Laakson keskitetystä apuvälineyksiköstä.

Kommunikaation apuvälineet

HUS, Apuvälineyksikkö, toimintaterapeutti Hanne Westerholm, Tukholmantie 8 F, 00029 HUS, p. 09 4717 5499 (toimisto).

Hoitotarvikkeet/yhteystiedot (tuleeko erikoissairaanhoidon kautta vai perusterveydenhuolosta, esimerkiksi erikoissänky ja -patja tai wc-toiminnoissa tarvittavat hoitotarvikkeet).

Hoitotarvikkeet

Helsingin omahoitotarvikkeiden jakelun kautta.

- Kivelän sairaala, p. 09 3105 5001
- Herttoniemen sairaala, p. 09 3105 5002.

Kuntoutusohjaus

Kuntoutusohjaajana toimii Anne Pyyhtiä, p. 09 3105 0971.

Helsingin kaupungin kuntoutusyksikkö, Laakson sairaala, PL 6600, 00099 Helsingin kaupunki.

Kuntoutusohjauksessa pyritään kehittämään käytäntöä, joka mahdollistaisi pitkäaikaisen kuntoutujan tukemisen elämäntilanteiden niin vaatiessa. Kokemusta palveluohjauksesta ei varsinaisesti ole, mutta tarve sen kehittämiseen on huomioitu.

Kuntoutusohjaaja tai kuntoutussuunnittelija toimii tarvittaessa yhteistyössä vammaispalvelun sosiaalityöhön.

Sosiaalityö

Mahdollisuus sosiaalityön konsultaatioon tarvittaessa. Sosiaalityöntekijä on kaikkien poliklinikka-asiakkaiden käytettävissä pyydettyäessä. Sosiaalityöntekijänä toimii vastaava sosiaalityöntekijä Kristiina Niskanen, p. 09 3105 0464.

Ammatillinen kuntoutus

Työelämään hakeutumisen tai palaamisen tultua esiin esimerkiksi kuntoutusohjauksessa tai lääkärin käynnillä, laaditaan tarvittavat lääkärinlausunnot, Kelaan, työeläkelaitoksiin tai vakuutusyhtiöön sekä VKK:hon. Tarvittaessa ohjataan asiakas TE-toimiston palveluihin. Prosessia seurataan muun muassa yhteydenotoin kyseisiin viranomaistahoihin.

Laitoskuntoutus

Erillistä yhteyshenkilöä ei ole.

Yhteenveto laitoskuntoutuksesta tulee toimittaa neurologian ylilääkäri Hannele Merivuorelle sekä kuntoutusohjaajalle, osoitteeseen Laakson sairaala, PL 6600, 00099 Helsingin kaupunki.

Valmisteluun ovat osallistuneet neurologian ylilääkäri Hannele Merivuori ja kuntoutusohjaaja Anne Pyyhtiä.

Lähde: sähköposti 30.9.2010 anne.pyyhtia@soster.hel.fi.

2.1.2.7 Espoon kaupunki

Akuuttivaiheen hoito

Traumaattisen aivovaurion saaneen henkilön akuuttivaiheen hoito toteutuu erikoissairaanhoidossa. Myöhemmin akuuttihoidon jälkeinen kuntoutus toteutetaan esimerkiksi Espoon terveyskeskuksen sairaalassa.

Seuranta

Kuntoutujien seuranta toteutuu erikoissairaanhoidossa neurologian poliklinikoilla. Seuranta toteuttavat erikoissairaanhoidon yksiköt määrittävät oman näkemyksensä perusteella seurannan keston. Kun seuranta päättyy, tulee asiasta useimmiten tieto omalääkärille ja joskus lääkinnällisen kuntoutuksen yksikköön kuntoutussuunnittelijoille.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Vastuutahona on Espoon terveystalujen lääkinnällisen kuntoutuksen yksikkö, jossa toimii moniammatillinen lääkinnällisen kuntoutuksen aikuisten kuntoutustyöryhmä. Sen yhtenä tehtävänä on laatia kuntoutussuunnitelmat Kelan sekä vakuutusyhtiöiden asiakkaille.

Työryhmään kuuluvat seuraavat asiantuntijat: lääkäri, johtava kuntoutussuunnittelija, johtava vammaispalvelun sosiaalityöntekijä, fysioterapeutti, toimintaterapeutti, puheterapeutti, kuntoutussuunnittelijat sekä konsultoivana jäsenenä Kelan vakuutussihteeri. Kuntoutussuunnittelijat kirjaavat yksilölliset ja asiakaskohtaiset kuntoutussuunnitelman työryhmän puolesta. Kuntoutujalla on itsellään mahdollisuus olla mukana itseään koskevan asian valmistelussa.

Kuntoutujille, jotka eivät ole Kelan tai vakuutusyhtiön korvaaman kuntoutuksen piirissä tarvittava lääkinnällinen kuntoutus toteutetaan joko terveystaluiden omana toimintana tai ostopalveluin.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Espoossa toimii keskitetty apuvälineyksikkö, joka hoitaa kaikkien yksilöllisten ja perusvälineiden hankinnan ja lainaamisen.

Liikkumisen apuvälineet, yhteyshenkilönä fysioterapeutti Heli Gulin, p. 09 8164 2372.

Päivittäisten toimintojen apuvälineet, yhteyshenkilönä toimintaterapeutti Satu Vahaluoto, p. 09 8164 2373.

Erikoispatjat ja -sängyt järjestyvät perusterveydenhuollon apuvälineyksikön kautta.

Kirjalliset apuvälinesuosituksot tulee lähettää osoitteeseen: Espoon lääkinnällinen kuntoutus, Apuvälineyksikkö, PL 2311, 02070 Espoon kakupunki.

Kommunikaation apuvälineet

Yhteyshenkilönä toimii puheterapeutti, p. 09 8164 2379.

Hoitotarvikkeet

Maksuttomia hoitovälineitä ja -tarvikkeita saa terveysasemilta tai kotihoidosta hoitavan lääkärin läheteen perusteella. Hoitotarvikkeiden jakeluohje ja yhteyshenkilöt löytyvät Espoon Internet-sivuilta.

Kuntoutussuunnittelu

Pohjoisen alueen (Leppävaara, Espoon keskus, Olari) kuntoutussuunnittelijana toimii Tuula Neuvonen, p. 09 8168 2235.

Eteläisen alueen (Espoonlahti, Matinkylä, Tapiola) kuntoutussuunnittelijana toimii Terttu Linna-Kantor, p. 09 8164 2377.

Postiosoite: Lääkinnällisen kuntoutuksen yksikkö, PL 2311, 02970 Espoon kaupunki.

Lakisääteisten vakuutusten täyskustannusasioissa yhteyshenkilönä on kuntoutussuunnittelija Marion Ticklén, p. 09 8164 2376.

Kuntoutussuunnittelijat ohjaavat ja neuvovat lääkinnällisen kuntoutuksen suunnittelun ja järjestämiseen liittyvissä asioissa.

Ammatillinen kuntoutus

Sosiaali- ja terveystoimi järjestää yhdessä Kelan, Vakuutuskuntoutus VKK ry:n ja muiden vakuutuslaitosten sekä työhallinnon kanssa yhteistyössä. Yksilöllinen ammatillinen kuntoutussuunnitelma laaditaan yhteistyössä kuntoutujan ja hänen yhteistyöverkostonsa kanssa.

Kuntouttava työtoiminta: Espoon työhönvalmennuskeskus, osoite Niittyrinne 5, rei.ma.kapanen@espoo.fi, p. 09 8162 2209.

Sosiaalityö

Lääkinnällisen kuntoutuksen yksikkö toimii kiinteässä yhteistyössä vammaispalvelun sosiaalityöntekijöiden kanssa. Sosiaalityöntekijä on asiantuntija vammaispalvelulakiin liittyvissä palveluissa ja hän voi antaa vammaiselle henkilölle palveluohjausta. Vammaispalvelujen sosiaalityö on keskitetty Espoon keskuksen toimipisteeseen. jokaisella sosiaalityöntekijällä on vastuullaan kuitenkin oma Espoon alue, p. 09 81 621 (vaihe).

Laitoskuntoutus

Laitoskuntoutuksen kotiutusvaiheessa ja jatkokuntoutusta järjestettäessä yhteyshenkilönä toimivat kuntoutussuunnittelijat, tarvittaessa apuvälineyksikön henkilökunta tai kuntoutuksesta vastaavan tahon edustaja, esimerkiksi terveyskeskuksen fysioterapeutti.

Kotiutusvaiheessa tai loppukokouksiin osallistuu vammaispalvelun sosiaalityöntekijä, kotihoito sekä tarvittaessa lääkinnällisen kuntoutuksen kuntoutussuunnittelija.

Kuntoutusyhteenvedot toimitetaan kuntoutujan suostumuksella

- apuvälineasioissa fysioterapeutti Heli Gulinille, PL 2311, 02070 Espoon kaupunki
- kuntoutuksen jatkosuunnitteluasioissa kuntoutussuunnittelijoille, Lääkinnällisen kuntoutuksen yksikkö, PL 2311, 02070 Espoon kaupunki
- tarvittaessa vammaispalveluun, kotihoitoon tai omalääkärille.

Lähteet: sähköpostit 17.6.2010 terttu.linna-kantor@espoo.fi ja 28.9.2010 tii-na.hannikainen@espoo.fi.

Valmistelussa ovat olleet mukana ylilääkäri Kirsi Koljonen, johtava kuntoutussuunnittelija Tiina Hannikainen, kuntoutussuunnittelija Terttu Linna-Kantor, kuntoutussuunnittelija Tuula Neuvonen.

2.1.2.8 Vantaan kaupunki

Akuuttivaiheen hoito

Traumaattisen aivovaurion saaneen henkilön akuuttivaiheen hoito toteutuu erikoissairaanhoidossa Meilahdessa ja Peijaksen sairaalassa. Myöhemmin akuuttihoidon jälkeinen kuntoutus toteutetaan esimerkiksi Katriinan sairaalassa.

Seuranta

Hoidon päätyttyä erikoissairaanhoidossa seuranta toteutuu terveysasemalla. Tarvittaessa, esimerkiksi oireet muuttuneet tai lisääntyneet, terveyskeskuslääkäri tekee lähetteen takaisin erikoissairaanhoidon.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Vastuutahona hoitovastuun siirryttyä perusterveydenhuoltoon on Vantaan terveystalujen moniammatillinen lääkinällisen kuntoutuksen työryhmä. Sen yhtenä tehtävänä on laatia kuntoutussuunnitelmat Kelan sekä vakuutusyhtiöiden asiakkaille.

Työryhmään kuuluvat seuraavat asiantuntijat: lääkäri, fysioterapeutti, toimintaterapeutti, puheterapeutti, sosiaalityöntekijä sekä kuntoutussihteeri. Kuntoutussuunnitelmat Kelaan ja 1.1.2005 jälkeen vammautuneille vakuutusyhtiön asiakkaille vahvistetaan kuntoutustyöryhmässä. Avoterapeutit keskustelevat kuntoutujan kanssa kuntoutussuunnitelmaa koskevista tavoitteista, jotka kirjataan sairauskertomukseen. Kuntoutujalla on mahdollisuus halutessaan osallistua kuntoutustyöryhmän kokoukseen kuntoutussuunnitelmansa osalta.

Kuntoutujille, jotka eivät ole Kelan tai vakuutusyhtiön korvaaman kuntoutuksen piirissä, tarvittava lääkinällinen kuntoutus toteutetaan joko terveystaluiden omana toimintana tai ostopalveluina. Perusterveydenhuollossa on käytettävissä puhe-, fysio- ja toimintaterapeuttien palvelut. Neuropsykologinen kuntoutus lapsille toteutetaan kriteerien täytyessä ostopalveluina, aikuisten kohdalla ei ole ostopalvelukäytäntöä.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Apuvälinelainaamot: Koivukylä, vastuuhenkilö fysioterapeutti Tuula Ikonen, ma–pe klo 10–11, p. 09 8392 5449. Postiosoite: Koivukylän sosiaali- ja terveysasema, Karsikkokuja 15, 0-kerros, 01360 Vantaa.

Myyrmäki, vastuuhenkilö Päivi Aaltonen, p. 09 8393 5342. Myyrmäen sosiaali- ja terveysasema, Jönsaksentie 4, K-kerros, 01600 Vantaa.

Päivittäisten toimintojen avun tarpeen arviot tekevät toimintaterapeutit. Ajanvaraukset:

- Tikkurila ja Hakunila p. 040 843 6610
- Koivukylä p. 040 575 669
- Myyrmäki p. 040 865 0110.

Erikoissänkyjen ja -patjojen (toimintakykyä kohentavina) osalta yhteyshenkilönä toimii toimintaterapeutti Heidi Lampinen, p. 050 312 4439 (*vain yhteistyökumppaneille*).

Kommunikaation apuvälineet

Puheterapian toimipisteet ottavat puheluja vastaan tiistaisin ja torstaisin klo 12–13.

- Tikkurila ja Hakunila p. 050 314 5087, 09 8392 2867, 09 8392 4185
- Korso-Koivukylä p. 09 8392 4537, 09 8393 2180
- Myyrmäki ja Martinlaakso p. 09 8393 9802 ja 09 8393 4825.

Hoitotarvikkeet

Hoitotarvikejakelu:

- Itä-Vantaa ma–to klo 11–12 p. 09 8392 3913 ja 8392 3938 ja f. 8392 5406
- Länsi-Vantaa ma–to klo 11–12 p. 09 8393 5219 ja f. 8393 5207.

Lääkinnälliseen kuntoutukseen liittyvien asioiden neuvonta

- Itä-Vantaan alue Tikkurila-Hakunila, Korso-Koivukylä) kuntoutussihteerinä toimii Kaarin Talvenheimo-Mustola, ma–pe klo 12–13, p. 09 8392 3778
- Länsi-Vantaan alue (Myyrmäki, Martinlaakso) kuntoutussihteerinä toimii Tuula Törneblom, ma–pe klo 12–13, p. 09 8393 5287.

Ammatillinen kuntoutus

Ohjaaminen ammatillisen kuntoutuksen piiriin tapahtuu pääosin erikoissairaanhoidossa poliklinikkakäyntien yhteydessä tai omalta terveysasemalta.

Toisaalta kuntoutustyöryhmässä jäsenenä oleva sosiaalityöntekijä tuntee ammatillisen kuntoutuksen eri väylät ja toimii työryhmässä tämän alueen asiantuntijana.

Sosiaalityö

Lääkinnällisen kuntoutuksen työryhmä tekee kiinteää yhteistyötä vammaispalvelun ja vanhustyön sosiaalityöntekijöiden kanssa. Työryhmään osallistuvat sosiaalityöntekijät edustavat aikuis-, vanhus- ja vammaissosiaalityötä.

Laitoskuntoutus

Laitoskuntoutuksen aikana yhteyshenkilönä toimivat kuntoutussihteerit. Kotiutusvaiheessa tai loppukokoukseen voi pyytää mukaan lääkinnällisen kuntoutuksen edustajien ja/tai vammaispalvelun sosiaalityöntekijän sekä kotihoidon edustajan tilanteen mukaisesti.

Kuntoutusyhteenvedo ja terapeuteille tarkoitetut lausunnot postitetaan Lääkinnällisen kuntoutuksen toimistoon, Koivukylän sosiaali- ja terveysasema, Karsikkokuja 15, 01360 Vantaa. Toimistosta lausunnot ja yhteenvedot toimitetaan asianomaisille terapeuteille.

Lähde: sähköposti 24.9.2010 kaarin.talvenheimo-mustola@vantaa.fi.

Valmistelussa mukana ovat olleet kuntoutussihteerit Kaarin Talvenheimo-Mustola ja kuntoutussihteerit Tuula Törneblom

2.1.3 Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä

Sairaanhoitopiiriin järjestää erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon palveluita kuntayhtymän asukkaille. Toiminta-alueen kunnat ovat Hamina, Kotka, Kouvola, Miehikkälä, Pyhtää ja Virolahti.

Akuuttivaiheen hoito

Traumaattisen aivovaurion saaneiden henkilöiden akuuttivaiheen hoito tapahtuu pääosin Kymenlaakson keskussairaalan neurologia-, kirurgia-, tai teho-osastolla. Jatkokuntoutus toteutetaan terveyskeskuksen vuodeosastolla tai kuntoutuslaitoksessa.

Seuranta

Aivovaurion saaneen henkilön lääketieteellinen seuranta hoidetaan akuuttivaiheen jälkeen erikoissairaanhoidossa neurologian poliklinikalla. Seurantapyynnöt tulevat usein terveyskeskuksesta, Ortonista, Invalidiliiton Käpylän kuntoutuskeskuksesta tai oman sairaalan osastoilta.

Neurologian poliklinikalla on moniammatillinen työryhmä, johon kuuluvat neurologi, fysioterapeutti, toimintaterapeutti, puheterapeutti, neuropsykologi ja sosiaalityöntekijä. Seurannan kesto ja työryhmän kokoonpano perustuvat kuntoutujan yksilölliseen tilanteeseen. Ennen hoitovastuun siirtämistä laaditaan kuntoutussuunnitelma ja arvioidaan tilanteen vakiinnuttua kuntoutujan työkyky.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Akuuttihoidon jälkeen tarvittava kuntoutus toteutetaan joko terveydenhuollon omana toimintana tai ostopalveluin. Kuntoutussuunnitelmat Kelaan tai vakuutusyhtiölle laaditaan Kymenlaakson keskussairaalan neurologian poliklinikalla vammautumiseen johtaneen tapahtuman jälkeen muutaman vuoden ajan.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Yhteyshenkilönä toimii Pia Leppä tai Teija Lifflander, p. 05 220 5478.

Apuvälinesuositukset lähetetään osoitteeseen: Kymenlaakson keskussairaala , Apuvälineyksikkö , Karhulantie 40, 48600 Kotka tai kuntoutujan kotikunnan terveyskeskukseen riippuen apuvälinelinjauksen mukaisesta hankintavastuusta. Tältä osin neuvoa saa Kymenlaakson keskussairaalan apuvälineyksiköstä.

Kommunikaation apuvälineet

Kymenlaakson keskussairaala, Apuvälineyksikkö, Pia Leppä tai Teija Lifflander, Karhulantie 40, 48600 Kotka.

Hoitotarvikkeet

Hoitotarvikejakelu tapahtuu kotikunnan hoitotarvikejakelupisteestä. Erikoissänky ja -patja tulevat apuvälineyksiköstä (osoite edellä).

Kuntoutusohjaus

Liikuntavammaisten kuntoutusohjaaja Minna Pusila, p. 05 220 5633, on tarvittaessa myös aivovamman saaneiden henkilöiden tukena. Lisäksi asiakkaiden käytössä on tarvittaessa kuulo- ja näkövammoihin perustuen kuntoutusohjaus. Kuntoutusohjaajat tekevät yhteistyötä vammaispalvelun sosiaalityöntekijöiden kanssa.

Postiosoite: Kymenlaakson keskussairaala, kuntoutusohjaaja Minna Pusila ,Kotkantie 41, 48210 Kotka.

Sosiaalityö

Kymenlaakson keskussairaalassa on kaikille osastoille nimetty oma sosiaalityöntekijä. He hoitavat kuntoutujan asioita osastohoidon aikana. Neurologian poliklinikalla sekä osastolla sosiaalityöntekijänä Jaana Koskinen, p. 05 220 5543.

Ammatillinen kuntoutus

Yksilöllisen tilanteen mukaisesti Kymenlaakson keskussairaalan neurologian poliklinikalla laaditaan ammatillisen kuntoutuksen suositukset työeläkelaitoksiin, Kelaan tai vakuutusyhtiöihin. Tarvittaessa kuntoutuja ohjataan Kymenlaakson keskussairaalan kuntoutustutkimusyksikköön tai kuntoutuskeskukseen.

Laitoskuntoutus

Yhteyshenkilönä laitoskuntoutuksen aikana toimivat apuvälineasioissa fysioterapeutti Pia Leppä ja fysioterapeutti Teija Lifflander, työkykyasioissa neurologi ja kotiutumiseen liittyvissä kysymyksissä kuntoutusohjaaja Minna Pusila.

Kuntoutusyhdyntö lähetetään jatkohoidosta vastaavalle taholle joko omaan terveyskeskukseen tai Kymenlaakson keskussairaalan neurologian poliklinikalle.

Lähetteeksi tarkoitetut asiakirjat postitetaan suoraan neurologian poliklinikalle.

Lähde: sähköposti minna.pusila@kymshp.fi.

Valmistelussa mukana ovat olleet ylilääkäri Pieninkeroinen, neurologian poliklinikan sairaanhoitaja ja kuntoutusohjaaja Minna Pusila.

2.2 Kuopion yliopistollinen sairaala, KYS

Kuopion yliopistollisen sairaalan erityisvastuu alueen muodostavat seuraavat sairaanhoitopiirit:

- Etelä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä
- Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä.

2.2.1 Etelä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Toiminta-alueen kunnat ovat Hirvensalmi, Joroinen, Juva, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki, Puumala, Ristiina ja Suomenniemi.

Akuuttivaiheen hoito

Traumaattisen aivovaurion saaneen henkilön akuuttivaiheen hoito toteutetaan Mikkelin keskussairaalassa tai Kuopion yliopistollisessa sairaalassa.

Seuranta

Akuuttihoidon jälkeinen lääketieteellinen seuranta toteutetaan erikoissairanhoidossa Mikkelin keskussairaalassa neurologian poliklinikalla. Se voi kestää useita vuosia riippuen kuntoutujan tilanteesta. Seurannassa on mukana useita asiantuntijoita eli neurologi, kuntou-

tusohjaaja, sairaanhoitaja sekä tarvittaessa fysioterapeutti, neuropsykologi, toimintaterapeutti, kuntoutuslääkäri ja sosiaalityöntekijä. Seuranta päättyy, kun henkilö on saavuttanut hyvän sosiaalisen toimintakyvyn tai hänelle on järjestynyt laitostyyppinen asumismuoto. Tarvittaessa seuranta voidaan aloittaa uudelleen, joskin silloin tarvitaan hoitavan lääkärin laatima lähete.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Avoterapiat toteutetaan akuuttihoiton jälkeen toteutetaan ostopalveluin kuntoutujan tarpeen mukaan.

Kuntoutussuunnitelmat Kelaan sekä vakuutusyhtiöihin laaditaan neurologian poliklinikalla. Vaikean aivovamman saaneiden henkilöiden kuntoutussuunnitelmat tehdään lääkinnällisen kuntoutusyksikön poliklinikalla. Suunnitelmaa laadittaessa ovat mukana kuntoutujan itse, lääkäri, kuntoutusohjaaja, fysioterapeutti ja neuropsykologi. Lääkinnällisen kuntoutusyksikön yhteyshenkilöitä ovat kuntoutuslääkäri Martti Solismaa, p. 015 351 2460 sekä kuntoutussuunnittelija Leena Vilhunen, p. 015 351 2461.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Etelä-Savon sairaanhoitopiirillä on alueellinen apuvälineyksikkö, p. 044 351 6511, josta kunnat ostavat apuvälinepalveluita. Kirjalliset apuvälinesuosituksot tulee toimittaa osoitteeseen: Alueellinen apuvälineyksikkö, Moisiantie 11 B, 50520 Mikkeli.

Vaikka liikkumisen apuvälineet tulevat pääsääntöisesti apuvälineyksikön kautta, on tilanteita, jolloin kuntoutujan apuvälineet tulevat oman kotikunnan apuvälineyksiköiden kautta, esim. sähkösängyt, suihkujakkara tai pienapuvälineet.

Kommunikaation apuvälineet

Yhteyshenkilönä toimivat puheterapeutit Tuula Karvonen, p. 015 351 2357 ja Eeva Karhukallio, p. 015 351 4159.

Kommunikaation apuvälineet tulevat pääosin alueellisen apuvälineyksikön kautta, jonne suositukset osoitetaan. Mikkelin keskussairaala tekee yhteistyötä Jyväskylän ja Kuopion Tikoteekkien kanssa.

Hoitotarvikkeet

Pääsääntöisesti perusterveydenhuollon kautta.

Kuntoutusohjaus

Traumaattisen aivovaurion saaneilla henkilöillä on mahdollisuus kuntoutusohjaajan palveluihin. Hän toimii myös yhteyshenkilönä sairaanhoidon ja vammaispalvelun välillä. Kuntoutusohjaaja on mahdollisimman pian kuntoutuksen alkuvaiheessa yhteydessä kuntoutujaan ja/tai perheeseen. Tiivis yhteistyö ja tuki alkaa kotiutumisen yhteydessä sekä sen jälkeen. Yksi toimintamalli on kotikäynnit. Käytännössä on tullut esiin, että erityisesti tukea tarvitsevat ne aivovammakuntoutujat, joiden oma tukiverkosto vähäinen tai puuttuu kokonaan.

Kuntoutusohjaajana toimii Anne Mustonen, p. 044 351 2369. Postiosoite: Mikkelin keskussairaala, neurologian poliklinikka/kuntoutusohjaaja, Porrassalmenkatu 35–37, 50100 Mikkeli.

Sosiaalityö

Mikkelin keskussairaalassa on sosiaalityöntekijät nimetty niin osastohoidossa oleville kuin poliklinikka-asiakkaille. Neurologian poliklinikalla sosiaalityöntekijänä toimii Päivi Kekkonen, p. 015 351 2248. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös perusterveydenhuollon sosiaalityöntekijöiden kanssa.

Ammatillinen kuntoutus

Yksilöllisen tilanteen perustella laaditaan ammatillisen kuntoutuksen käynnistämiseksi lääkärinlausunnot joko Kelaan, työeläkelaitokseen tai vakuutusyhtiöihin.

Laitoskuntoutus

Laitoskuntoutuksen aikana yhteyttä voi ottaa kuntoutusohjaaja Anne Mustoseen, p. 044 351 2369.

Kuntoutusyhteenvedo tulee toimittaa kuntoutujaa hoitavalle lääkärille, Mikkelin keskussairaalan neurologian poliklinikalle ja kuntoutusohjaajalle.

Lähde: kirjallinen vastaus kyselyyn 7.7.2010 / Ilkka Tarvainen, sähköposti 29.9.2010 anne.mustonen@esshp.fi.

Valmistelussa mukana ovat olleet ylilääkäri Ilkka Tarvainen ja kuntoutusohjaaja Anne Mustonen.

2.2.2 Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Kuntayhtymässä erikoissairaanhoidon, perusterveydenhoidon ja sosiaalihuollon palvelut on koottu samaan organisaatioon.

Toiminta-alueen kunnat ovat Enonkoski, Kerimäki, Punkaharju, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava.

Akuuttivaiheen hoito

Akuuttivaiheen hoito ja arviointi tapahtuu keskussairaalan päivystys- tai tarkkailuosastolla. Vamman laadusta riippuen hoitoa jatketaan neurologian tai kirurgian vuodeosastolla, teho-osastolla tai Kuopion yliopistollisessa sairaalassa.

Seuranta

Lääketieteellinen seuranta toteutuu neurologian poliklinikalla, jonne ohjautuminen tapahtuu neurologian vuodeosastolta tai kuntoutuspalautteiden yms. perusteella. Seuranta kestää muutamasta kuukaudesta useaan vuoteen. Siinä mukana ovat yksilöllisen tilanteen edellyttämällä tavalla asiantuntijoina: neurologi, sairaanhoitaja, fysioterapeutti, neuropsykologi, puheterapeutti, ravitsemussuunnittelija sekä sosiaalityöntekijä.

Seuranta päättyy, kun tilanne ja vointi on vakaa eikä ole enää tarvetta ottaa kantaa työ- tai ajokykyyn, kuntoutukseen tai korvausratkaisuihin.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Akuuttihoidon jälkeinen kuntoutus toteutetaan Savonlinnan keskussairaalassa tai laitoskuntoutuksena. Avoterapiat järjestyvät terveydenhuollossa omana toimintana ennen siirtymistä Kelan vaikeavammaisen lääkinnällisen kuntoutuksen piiriin.

Kuntoutussuunnitelmat Kelan ja vakuutusyhtiöiden asiakkaille laaditaan neurologian poliklinikalla. Tähän osallistuvat neurologi, fysioterapeutti sekä kuntoutuja.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Savonlinnan keskussairaalan apuvälinekeskuksessa yhteyshenkilönä toimii apuvälinekeskuksen hoitaja Mirja-Riitta Turunen, p. 044 417 3965.

Kirjalliset apuvälinesuosituksukset lähetetään osoitteeseen: Savonlinnan keskussairaala, Apuvälinekeskus, Keskussairaalantie 6, 57120 Savonlinna.

Savonlinnan terveystieteiden keskuksessa yhteyshenkilö on fysioterapeutti Käyhkö Päivi p. 044 417 2760. Hän palvelee myös koko sairaanhoitopiirin asukkaita.

Erikoissängyt ja -patjat ensisijaisesti Savonlinnan terveystieteiden keskuksessa, kuntoutus, fysioterapeutti Käyhkö Päivi, p. 044 417 2760.

Kommunikaation apuvälineet

Yhteyshenkilönä toimii puheterapeutti Kontiainen Maija-Liisa, p. 044 417 3412. Postiosoite: Savonlinnan keskussairaala, Keskussairaalantie 6, 57120 Savonlinna.

Hoitotarvikkeet

Hoitotarvikkeet terveystieteiden keskuksien hoitotarvikejakelupisteistä.

Kuntoutusohjaus

Savonlinnan keskussairaalassa ei ole omaa kuntoutusohjaajaa. Jokainen ammattiryhmä vastaa omasta alastaan (fysioterapeutti, sairaanhoitaja, sosiaalityöntekijä).

Sosiaalityö

Neurologian poliklinikalla sosiaalityöntekijänä toimii Satu Laitinen, p. 044 417 3258.

Sosiaalityöntekijä vastaa yhteistyöstä vammaispalvelun kanssa.

Ammatillinen kuntoutus

Kuntoutustutkimuspoliklinikka pääsääntöisesti ohjaa ammatillisen kuntoutuksen piiriin. Kuntoutustutkimuspoliklinikalla tehdään kuntoutustutkimuksia. Selvityksen perusteella laaditaan kuntoutussuunnitelma, jota toteutetaan yhteistyössä asiakkaan ja muiden tahojen, kuten Kelan, työhallinnon, työterveyshuollon ja vakuutuslaitosten kanssa. Tavoitteena on asiakkaan elämäntilanteen selvittäminen ja kuntoutumisen tukeminen. Tutkimukseen pääsy edellyttää lääkärin lähetettä tai työhallinnon tai vakuutusyhtiön maksusitoumusta. Yhteyshenkilö kuntoutusylilääkäri Veikko Karvanen, p. 044 417 3201, Savonlinnan keskussairaala, Keskussairaalantie 6, 57120 Savonlinna.

Laitoskuntoutus

Laitoskuntoutusjakson aikana kukin erityistyöntekijä vastaa omalta osaltaan yhteydenottoihin ja on yhteyshenkilönä. Epäselvissä tilanteissa neurologian poliklinikan sairaanhoitaja on yhteyshenkilönä, sairaanhoitaja Anu Herttuainen, p. 044 417 3310.

Kuntoutusyhteenveto toivotaan lähetettävän lähettäneelle lääkärille ja tarvittaessa erityistyöntekijöille.

Lähde: sähköposti 8.9.2010 anu.herttuainen@isshp.fi.

Valmistelussa mukana ovat olleet neurologian ylilääkäri Hannu Kilpeläinen, kuntoutuksen fysioterapeutti Tarja Tynkkynen ja neurologian poliklinikan sairaanhoitaja Anu Herttuainen.

2.2.3 Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Toiminta-alueen kunnat ovat Joutsa, Jyväskylä, Kannonkoski, Karstula, Keuruu, Kivijärvi, Konnevesi, Kyyjärvi, Laukaa, Luhanka, Multia, Petäjävesi, Saarijärvi, Toivakka.

Akuuttivaiheen hoito

Akuutit aivovammapotilaat tulevat Keski-Suomen keskussairaalan päivystyspoliklinikalle ja ohjautuvat joko kirurgian tai neurologian ensiapupoliklinikalle. Akuutti hoito voi toteutua joko teho-osastolla, kirurgisella osastolla tai neurologian osastolla 18 ja tarpeen mukaan muilla erikoisaloilla. Leikkaushoitoa vaativissa tilanteissa potilas hoidetaan useimmiten Kuopion yliopistollisessa keskussairaalassa neurokirurgian yksikössä.

Seuranta

Henkilöt, jotka eivät tarvitse osastokuntoutusta, käyvät seurannassa neurologian poliklinikalla tai terveyskeskuksessa.

Neurologian poliklinikalle konsultaatioon potilaat ohjautuvat kirurgian osastolta tai poliklinikalta, terveyskeskuksista tai yksityisvastaanoilta.

Akuuttivaiheen jälkeen vaativampaa ja pitkäaikaista kuntoutusta tarvitsevien aivovamman saaneiden henkilöiden kuntoutus jatkuu Kinkomaan sairaalan kuntoutusosastolla. Jatko-seuranta kuntoutusvaiheen jälkeen tapahtuu neurologian poliklinikalla, tarvittaessa moniammatillisen tiimin arviot tehdään kuntoutustutkimuspoliklinikan kautta.

Uusi arvio työ- ja toimintakyvystä sekä kuntoutustarpeesta tehdään osastohoidon päättymisestä 3–6 kuukauden kuluttua. Seuranta toteutuu potilaan yksilöllisen tarpeen mukaan moniammatillisesti. Yleensä seuranta päättyy erikoissairaanhoidossa, kun kannanotot työkykyyn on voitu tehdä. Tällöin vammautumisesta on kulunut jo 1–2 vuotta.

Tilanteissa, joissa kuntoutuja tarvitsee vanhemman vamman vuoksi pidempiaikaista ja laaja-alaista toiminta- ja työkyvyn sekä kuntoutustarpeen arviota, hän saattaa tulla uudelleen läheteellä Kinkomaan sairaalan kuntoutusosastolle, Kinkomaan sairaalan kuntoutustutkimusyksikköön tai Keski-Suomen keskussairaalan neurologian poliklinikalle.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Akuuttihoidon jälkeinen kuntoutus, fysioterapia, toimintaterapia ja puheterapia järjestetään pääosin terveyskeskusten omana toimintana, käytettävissä olevien resurssien mukaan. Avoterapioiden saatavuus vaihtelee paikkakunnittain.

Subakuutissa vaiheessa voidaan harkinnanvaraisesti myöntää maksusitoumus neuropsykologiseen kuntoutukseen Keski-Suomen keskussairaalaan.

Kuntoutussuunnitelmat Kelaan tai vakuutusyhtiöihin tehdään Keski-Suomen keskussairaalan neurologian poliklinikalla ja vaikeimmin vammautuneiden aivovammakuntoutujien osalta Kinkomaan kuntoutusosastolla.

Kinkomaan sairaalan kuntoutusosastolla kuntoutussuunnitelman laadintaan osallistuvat kuntoutujan kanssa neurologi, sairaanhoitaja, fysioterapeutti, toimintaterapeutti, puheterapeutti, neuropsykologi ja sosiaalityöntekijä.

Keski-Suomen keskussairaalan neurologian poliklinikalla kuntoutussuunnitelman laadinnassa yhdessä kuntoutujan kanssa ovat neurologi ja sairaanhoitaja sekä tarvittaessa sosiaalityöntekijä. Lisäksi kliiniset arvioit voidaan tilanteen sitä vaatiessa pyytää polikliinisesti fysioterapeutilta, toimintaterapeutilta, neuropsykologilta sekä puheterapeutilta.

Vakuutusyhtiöiden asiakkaiden osalta ilmoitetaan kuntoutuksen tarpeesta myös Vakuutus-kuntoutus ry:lle, VKK:lle.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Yhteyshenkilöinä toimivat apuvälineneuvojat

- Kalle Virta, 014 269 2676 tai 0400 964 528
- Markku Heikkinen, 014 269 2677 tai 044 702 2676
- Teemu Montonen, 014 269 2678 tai 044 702 2678.

Apuvälineiden osalta työnjakoa siten, että esim. sähköpyörätuolit, manuaalipyörätuolit, sähkösängyt tulevat apuvälinekeskuksen kautta. Muut apuvälineet, esimerkiksi rollaattorit, kyynärsauvat, perusterveydenhuollosta. Pienapuvälineiden osalta tarvittavat apuvälineet järjestyvät apuvälinekeskuksesta, mikäli hoitovastuu on Kinkomaan sairaalassa. Apuvälineneuvojat tietävät, minkä tahon kautta kullekin kuntoutujalle tarvittavat apuvälineet järjestyvät.

Apuvälinesuosituksia lähetetään osoitteeseen Kinkomaan Vitapolis, Kinkomaan sairaala, Apuvälinekeskus, PL 5, 40351 Jyväskylä.

Erikoissängyt ja -patjat tulevat apuvälinekeskuksen kautta.

Kommunikaation apuvälineet

Keski-Suomen kommunikaatiokeskus Tikoteekki on erikoistunut kommunikoinnin ja tietotekniikan apuvälinepalveluihin.

Yhteyshenkilöinä toimivat

- puheterapeutti Päivi Littunen, p. 014 269 2851 tai 0400 964 553
- toimintaterapeutti Arja Ala-Korpi, p. 014 269 1596 tai 040 750 6211
- tietotekniikkatukihenkilö, p. 014 269 1595

Apuvälinesuosituksia tulee lähettää osoitteeseen Kinkomaan Vitapolis, Kinkomaan sairaala, Kommunikaatiokeskus Tikoteekki, PL 5, 40351 Jyväskylä.

Hoitotarvikkeet

Hoitotarvikkeet kotikuntien terveyskeskuksien kotihoidosta.

Tällä hetkellä on käynnissä Alueellinen apuvälinekeskus -projekti. Tavoitteena on, että alueellinen apuvälinekeskus käynnistyy vuoden 2011 alussa. Lähde: puhelinkeskustelu Kalle Virta 7.9.2010 sekä www.kshp.fi.

Kuntoutusohjaus

Aivovauriopotilailla ei ole Keski-Suomen sairaanhoitopiirissä omaa kuntoutusohjaajaa. Tästä syystä liikuntavammaisten kuntoutusohjaajalle on voitu ohjata vain satunnaisesti ainoastaan vaativampaa kuntoutusta ja runsaasti palveluita tarvitsevia potilaita.

Kuntoutusohjaaja, p. 014 269 2850 tai 044 702 2850. Postiosoite: Keski-Suomen keskussairaala, Keskussairaalantie 19, 40620 Jyväskylä.

Sosiaalityö

Keski-Suomen sairaanhoitopiirissä potilaat saavat sosiaalityön palvelut Kinkomaan sairaalan kuntoutusosastolla ja kuntoutustutkimuspoliklinikalla sekä keskussairaalan neurologian osastolla ja -poliklinikalla.

Sosiaalityöntekijöiden yhteystiedot:

- neurologian osasto 18 ja neurologian poliklinikka, sosiaalityöntekijä Sari Hokkanen, p. 014 269 2757
- Kinkomaan sairaalan kuntoutusosasto, sosiaalityöntekijät Tuija Tamminen, p. 014 269 2464 ja Tuija Kaipainen, p. 014 269 2656
- Kinkomaan sairaalan kuntoutustutkimusyksikkö, neurologia, sosiaalityöntekijä Tuija Kaipainen, p. 014 269 2656.

Vammaispalveluun yhteyshenkilönä toimivat usein sosiaalityöntekijät. Myös kuntoutusohjaaja, fysio- ja toimintaterapeutit tekevät vammaispalvelun kanssa yhteistyötä esimerkiksi silloin, kun heidän lausunnoillaan on merkitystä palveluita haettaessa.

Ammatillinen kuntoutus

Kuntoutusosastolla arvioidaan aivovamman saaneen henkilön toiminta- ja työkykyä sekä kuntoutustarvetta viikoittain kokoontuvassa moniammatillisessa kuntoutuspalaverissa. Mikäli potilaalla on ammatillisen kuntoutuksen tarvetta ja mahdollisuuksia, pyydetään lääkäriltä tarvittavat lausunnot rahoittajatahoille: Kela, työeläkelaitokset tai vakuutusyhtiöt.

Sosiaalityöntekijä ohjaa ja tarvittaessa avustaa potilasta ammatillisen kuntoutuksen hakeuksen laatimisessa Kelaan tai työeläkelaitokseen. Mikäli potilaalla on kontakti työterveyshuoltoon, otetaan sinne yhteyttä ja toimitetaan potilaan luvalla sairauskertomukset.

Tapaturma- ja liikennevahinkopotilaiden osalta on välttämätöntä olla yhteydessä jo hoidon alkuvaiheessa rahoittajana toimivaan vakuutuslaitokseen ja Vakuutus kuntoutus ry, VKK:n kuntoutussuunnittelijaan ammatillisen kuntoutuksen koordinoimiseksi.

Laitoskuntoutus

Yhteyshenkilöä kuntoutuslaitokseen ei ole määritetty. Jos kyse on aivovammakuntoutujasta ja hän on saanut maksusitoumuksen esimerkiksi Käpylän kuntoutuskeskukseen, on kukin ammattiryhmä yleensä yhteydessä omaan kollegaansa.

Kuntoutusyhteenvedot toimitetaan lähettävälle taholle, esim. kuntoutusosaston lääkärille ja/tai osastonhoitajalle. Sosiaalityöntekijälle pyydetään toimittamaan Käpylän kuntoutuskeskuksen sosiaalityöntekijän yksityiskohtainen sosiaalityön lehti suoraan, koska kuntoutusyhteenvedo ei välttämättä välity sosiaalityöntekijälle asti.

Lähteet: sähköpostit: 21.6.2010 helena.laaksonen@ksshp.fi, 13.9.2010 ja 4.10.2010 tuija.kaipainen@ksshp.fi, 20.9.2010 ja 1.10.2010 satu.auvinen@ksshp.fi.

Valmistelussa mukana ovat olleet kuntoutusylilääkäri Satu Auvinen, sosiaalityöntekijä Tuija Kaipainen, sosiaalityöntekijä Tuija Tamminen, kuntoutusohjaaja Helena Laaksonen, kuntoutusohjaaja Riitta Kumpulainen.

2.2.4 Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä

Kuntayhtymä tuottaa erikoissairaanhoito- ja sosiaalipalveluja alueensa väestölle kuntien kanssa erikseen sovittujen laajuuksien mukaisesti. Toiminta-alueen kunnat ovat Heinävesi, Ilomantsi, Joensuu, Juuka, Kesälahti, Kitee, Kontiolahti, Lieksa, Liperi, Nurmes, Outokumpu, Polvijärvi, Rääkkylä, Tohmajärvi ja Valtimo.

Akuuttivaiheen hoito

Traumaattisen aivovaurion saaneiden henkilöiden akuuttivaiheen hoito tapahtuu Pohjois-Karjalan keskussairaalassa tai Kuopion yliopistollisessa sairaalassa. Alkuvaiheen jälkeen hoitoa jatketaan kirurgisella osastolla tai kirurgian poliklinikalla. Tarvittaessa neurologi käy arvioimassa potilaan tilanteen ja kuntoutus järjestetään tarpeen mukaan neurologisella kuntoutusosastolla.

Seuranta

Aivovamman saaneen henkilön kuntoutumista seurataan yksilöllisen tarpeen mukaan Aivohalvaus- ja neurologisella kuntoutuspoliklinikalla. Potilaat ohjautuvat poliklinikalle kirurgin, terveyskeskuslääkärin tai työterveyshuollon lääkärin läheteellä. Satunnaisesti myös yksityissektorin lääkärit ohjaavat potilaansa poliklinikalle. Seurantaa osallistuvat neurologian erikoislääkäri tai erikoistuva lääkäri, neuropsykologi, fysioterapeutti, puheterapeutti ja kuntoutusohjaaja. Seuranta jatkuu yksilöllisen tilanteen edellyttämän ajan. Pääsääntöisesti työikäiset henkilöt ovat seurannassa työkyky kannanottoon saakka eikä enää ole hoidettavia erityiskysymyksiä, esimerkiksi työhön paluu on onnistunut tai taloudellinen toimeentulo on muutoin varmistunut.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Alkuvaiheessa avoterapioiden toteutumisesta vastaa terveyskeskus esimerkiksi fysio- ja toimintaterapian osalta omana toimintana, osin myös ostopalveluna. Koska monessakaan terveyskeskuksessa ei ole omaa puheterapeuttia toteuttamaan terapiaa, voidaan harkitusti puheterapiaa jatkaa erikoissairaanhoidossa neurologian klinikan puheterapeutin toimesta.

Aivohalvaus- ja neurologisella kuntoutuspoliklinikalla työskentelevät neurologian erikoislääkäri tai erikoistuva lääkäri, kuntoutusohjaaja sekä aivohalvausyhdyshenkilö.

Poliklinikalla laaditaan kuntoutujan kanssa tarvittavat kuntoutussuunnitelmat. Kuntoutussuunnitelman laadinnassa voidaan käyttää myös fysioterapeutin, puheterapeutin, neuropsykologin ja toimintaterapeutin asiantuntemusta.

Tilanteissa, joissa perusterveydenhuollon fysioterapeutti antaa palautteen, ei keskussairaalan terapeuttia tarvita arvion laadintaan. Muutoin kuntoutussuunnitelmaa laadittaessa huomioidaan eri kuntouttajien ja mahdollisten kuntoutuslaitosten antamat palautteet sekä suositukset. Kuntoutujan tilanteen vakiinnuttua siirtyy kuntoutussuunnitelman laadinta hoitovastuun mukana terveyskeskuksien vastuulle.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Yhteyshenkilönä apuvälineneuvoja Anne Jormakka, p. 050 387 7920.

Kirjalliset suositukset tulee postittaa osoitteeseen: Pohjois-Karjalan apuvälinepalveluyksikkö, Niinivaarantie 52, 80120 Joensuu.

Apuvälineet hankitaan keskitetysti apuvälinepalveluyksiköstä, p. 013 171 2910, Niinivaarantie 52, 80200 Joensuu.

Ennen kirjallisen apuvälinesuosituksen lähettämistä tulee olla yhteydessä apuvälinepalveluyksikköön koskien hankintasopimusten mukaisia apuvälinevaihtoehtoja.

Sähköstätöinen sänky voidaan lainata lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineeksi, mikäli se lisää henkilön itsenäistä suoriutumista päivittäisissä toiminnoissa esim. omatoimisen eritasosiirtymisen pyörätuolin ja sängyn välillä tai asennonvaihto paljon vuoteessa olevilla. Peruspatja kuuluu sängyn mukana. Painehaava patjoja voidaan lainata henkilöille, jonka toimintakyky on alentunut niin, että omatoiminen asennonvaihtaminen ei onnistu ja /tai riski painehaavaumiin on kohonnut.

Kommunikaation apuvälineet

Apuvälinepalveluyksikkö Niinivaarantie 52, 80210 Joensuu. Puheterapeutti Teija Leminen, p. 050 341 2929, arvioi apuvälineen tarpeen tai käytetään Kuopion Tikoteekin palveluja. Tikoteekkiin lähettämisen arvion saamansa lähetteen perusteella tekee apuvälinepalveluyksikön fysiatri.

Hoitotarvikkeet

Hygieniaan kuuluvat apuvälineet terveyskeskuksen kotisairaanhoidon kautta tai itse maksaen.

Kuntoutusohjaus

Kuntoutusohjaajana toimii Marja-Leena Räsänen, p. 013 171 2874, Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä, Tikkamäentie 16 talo 8/5, 80210 Joensuu.

Aivohalvausyhdyshenkilönä toimii Marjatta Nyman, p. 050 599 9358.

Sosiaalityö

Neurologian vastuuyksikössä on sosiaalityöntekijänä Raisa Lammi, p. 013 171 2087. postiosoite: Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä, Tikkamäentie 16, talo 13, 80210 Joensuu.

Sosiaalityöntekijä sekä kuntoutusohjaaja ovat kuntoutujan tilanteen mukaan yhteydessä tarvittaessa vammaispalveluun.

Ammatillinen kuntoutus

Traumaattisen aivovaurion saaneiden henkilöiden ammatillisen kuntoutuksen perusteita arvioidaan Aivohalvaus- ja neurologian kuntoutuspoliklinikalla. Sieltä laaditaan tarvittavat lääkärinlausunnot kuntoutustoimenpiteiden käynnistämiseksi.

Tarvittaessa ollaan yhteydessä Vakuutuskuntoutus ry:hyn.

Kuntoutusohjaaja seuraa ammatillisen kuntoutuksen toimenpiteiden toteutumista.

Laitoskuntoutus

Mikäli kuntoutujan hoitovastuu on edelleen erikoissairaanhoidossa, toimii laitoskuntoutusten aikaan yhteyshenkilönä kuntoutusohjaaja Marja-Leena Räsänen, p. 013 171 2874.

Kuntoutusyhteenvedo toimitetaan kuntoutusohjaaja Marja-Leena Räsäselä osoitteeseen Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä, Tikkamäentie 16, talo 8/5, 80210 Joensuu.

Lähde: sähköposti 1.10.2010 marja-leena.rasanen@pkssk.fi.

Valmistelussa mukana ovat olleet ylilääkäri Asta Hiltunen, kuntoutusohjaaja Marja-Leena Räsänen, apuvälinepalveluyksikön osastonhoitaja Anne Jormakka, neuropsykologi Saija Moilanen ja puheterapeutti Teija Leminen.

2.2.5 Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Toiminta-alueen kunnat ovat Iisalmi, Juankoski, Kaavi, Karttula, Keitele, Kiuruvesi, Kuopio, Lapinlahti, Leppävirta, Maaninka, Nilsiä, Pielavesi, Rautalampi, Rautavaara, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Suonenjoki, Tervo, Tuusniemi, Varkaus, Varpaisjärvi, Vesanto ja Vieremä.

Akuuttivaiheen hoito

Kuopion yliopistollisessa sairaalassa, Neurokeskuksessa, toteutuu aivovammapotilaan akuuttivaiheen diagnostiikka ja hoito ensimmäisen vuorokauden ajan kirurgisella – neurokirurgisella päivystyspoliklinikalla, tarvittaessa teho-osastolla. Aivovamman vaikeusasteen mukaan akuuttivaiheen osastohoito toteutetaan yleensä neurokirurgian vuodeosastolla, jolloin käynnistetään myös mahdollisia kuntoutustoimenpiteitä. Akuuttivaiheen loppupuolella ennen potilaan siirtymistä jatkohoitopaikkaan konsultoidaan neurologian osastokonsulttia. Tässä vaiheessa päätetään, missä potilaan jatkohoito järjestetään, ketkä potilaista voidaan kotiuttaa ja ketkä tarvitsevat laitoskuntoutusta. Samalla arvioidaan myös se, ketkä potilaat tarvitsevat seuranta neurologian poliklinikalla.

Kuopion yliopistollisessa sairaalassa ei ole kuntoutusosastoa, mutta olemme varanneet kuntoutusmäärärahan kuntoutuksen järjestämiseksi kuntoutuslaitoksessa.

Seuranta

Kuopion yliopistollisen sairaalan aivovammapotilaiden hoidonpörrastuksen mukaisesti, päivystyspoliklinikalla ja osastohoidon aikana tehdyn neurologin/neurokirurgin/kirurgin arvion perusteella, kuntoutuja ohjataan lähetteellä seurantaan neurologian poliklinikalle. Ensikäynti neurologian poliklinikalla on 1–3 kuukauden kuluttua vammasta. Neurologian poliklinikalla on käytettävissä moniammatillinen neurologin, sairaanhoitajan, neuropsykologin, kuntoutusohjaajan ja sosiaalityöntekijän asiantuntemus. Tarvittaessa konsultoidaan neurologisille potilaille nimettyä toimintaterapeuttia, fysioterapeuttia ja puheterapeuttia.

Seurannan kesto on yksilöllinen. Hoitovastuu siirtyy perusterveydenhuoltoon vasta kuntoutumisen edettyä riittävästi, kun kuntoutuja on oireeton tai vähäoireinen sekä toimintakyky ja tilanne ovat vakiintuneet. Siinä vaiheessa etuisuudet ja ammatillisen kuntoutuksen toimet on järjestetty ja kuntoutuja on mahdollisesti palannut työelämään. Tarvittaessa perusterveydenhuollosta voidaan käynnistää erikoissairaanhoidon seuranta uudelleen.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Avoterapiat järjestetään alkuvaiheessa pääosin ostopalveluin. Neuropsykologista kuntoutusta voidaan lyhytkestoisesti antaa polikliinisesti.

Kuntoutussuunnitelmat Kelaan ja vakuutusyhtiöihin laaditaan pääsääntöisesti neurologian poliklinikalla. Tarvittaessa tehdään kuntoutustutkimusyksikön konsultaatio. Suunnitelmien laadinnassa ovat mukana erikoislääkäri ja kuntoutujan kannalta keskeiset toimijat.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Tavanomaiset apuvälineet hankitaan perusterveydenhuollon kautta; kotikunnan terveyskeskuksen apuvälineyksiköstä/ fysioterapiasta.

Sähköiset liikkumisen apuvälineet sekä ympäristönhallintalaitteet tulevat erikoissairaanhoidosta; KYS, apuvälinekeskus/toimintaterapia.

Pienapuvälineitä tilanteen mukaan joko perusterveydenhuollosta tai KYS:n apuvälineyksiköstä riippuen hoitovastuusta.

Uusien asiakkaiden osalta tarvitaan lääkärin allekirjoituksella vahvistettu apuvälinesuositus/lähete apuvälinearvioon. Jo seurannassa olevien kuntoutujien osalta riittää terapeutin arvio apuvälineen tarpeesta.

Yhteyshenkilöinä toimivat: apuvälinesuunnittelija Anna-Kaisa Koistinen, p. 017 173 113 tai 044 717 4313 ja toimintaterapeutti Raija Saarela, p. 017 173 452 tai 044 711 3452.

Postiosoite: Kuopion yliopistollinen sairaala, Apuvälineyksikkö, PL 1777, 70211 Kuopio, f. 017 173 976.

Kommunikaation apuvälineet

Tikoteekki, puheterapeutti Heli Konola, p. 017 172 838.

Lääkärin laadittava lähete.

Postiosoite: Kuopion Yliopistollinen sairaala, Tikoteekki, PL 1777, 70211 Kuopio.

Hoitotarvikkeet

Erikoissänky ja -patja tulevat perusterveydenhuollosta; kotikunnan terveyskeskuksen apuvälineyksikkö/fysioterapia/hoitotarvikejakelu.

Hengityshalvauspotilaiden erityyssängyt ja -patjat tulevat erikoissairaanhoidosta.

Kuntoutusohjaus

Kuntoutusohjaajana toimii Minna Kasanen, p. 017 173 030. Postiosoite: Kuopion yliopistollinen sairaala, Neurokeskus, neurologian poliklinikka 3253, PL 1777, 70211 Kuopio.

Kuntoutusohjaaja on yhteydessä potilaaseen ennen suunniteltua ensikäyntiä neurologian poliklinikalla. Tällöin on vielä mahdollisuus arvioida suunnitellun vastaanottoajan kiireellisyttä sekä etukäteen kartoittaa mm. mahdollisia toimintakyvyn ongelmia, lausuntotarpeita.

Sosiaalityö

Neurologian klinikan sosiaalityöntekijän palvelut ovat käytettävissä, sosiaalityöntekijä Anja Korhonen, p. 017 173 576.

Yhteydenotto esimerkiksi vammaispalveluun tai muihin kotikunnan viranomaisiin tapahtuu kuntoutujan tilanteesta riippuen joko sosiaalityöntekijän tai kuntoutusohjaajan toimesta.

Ammatillinen kuntoutus

Ammatillisen kuntoutuksen ajankohtaisuus arvioidaan pääsääntöisesti neurologian poliklinikalla. Ammatillisen kuntoutuksen prosessin tukemiseksi voidaan tehdä neuropsykologinen tutkimus ja tarvittaessa ohjata kuntoutuja kuntoutustutkimusyksikön selvittelyihin. Neurologi laatii tarvittavat lääkärinlausunnot Kelaan, työeläkelaitokseen tai vakuutusyhtiöön, yhteistyötä tehdään myös Vakuutuskuntoutus ry:n kanssa. Tilannekohtaisesti ja tarvittaessa kuntoutuja ohjataan esimerkiksi työvoimahallinnon palveluihin.

Laitoskuntoutus

Yhteyshenkilönä laitoskuntoutusjakson aikana toimii kuntoutusohjaaja Minna Kasanen, p. 017 173 030.

Kuntoutusyhteenvedo toimitetaan kuntoutusohjaaja Minna Kasaselle, Kuopion yliopistollinen sairaala, Neurokeskus, neurologian poliklinikka 3253, PL 1777, 70211 Kuopio.

Lähde: sähköpostit 23.9.2010 kuntoutusohjaaja minna.kasanen@kuh.fi ja 24.9.2010 anna-kaisa.koistinen@kuh.fi.

Valmistumisessa mukana ovat olleet ylilääkäri Päivi Hartikainen, osastonylilääkäri Jaana Autere, neuropsykologi Marja Äikiä, kuntoutusohjaaja Minna Kasanen ja apuvälinesuunnittelija Anna-Kaisa Koistinen.

2.3 Oulun yliopistollinen keskussairaala, OYS

Oulun yliopistollisen sairaalan erityisvastuualueen muodostavat seuraavat sairaanhoitopiirit:

- Kainuun maakuntayhtymä
- Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoito- ja peruspalvelukuntayhtymä
- Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä.

2.3.1 Kainuun maakuntayhtymä

Kuntayhtymä huolehtii alueensa sosiaali- ja terveydenhuollosta. Toiminta-alueen kunnat ovat Hyrynsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo ja Suomussalmi.

Akuuttivaiheen hoito

Akuuttivaiheen hoito arvioidaan yksilöllisesti tilanteen edellyttämällä tavalla. Pääosin leikkaushoitoa vaativat henkilöt hoidetaan akuutisti Oulun yliopistollisessa keskussairaalassa (OYS). Akuuttihoiton jälkeen potilaat siirtyvät Kainuun keskussairaalaan neurologiselle osastolle, josta tarvittaessa joko Kajaanin seudun sairaalaan kuntoutusosastolle tai laitoskuntoutukseen. Tähän vaikuttaa vamman aiheuttama kuntoutuksen tarve.

Seuranta

Lääketieteellinen seuranta toteutuu tarvittaessa Kainuun keskussairaalan neurologian poliklinikalla kuntoutusosaston tai kuntoutuskeskuksen palautteen perusteella. aivovammapotilas saattaa tulla myös terveyskeskuksen läheteellä aivovamman jälkitilan arvioon.

Potilaan seuranta koostuu kuntoutus- ja arviointikäynneistä erityistyöntekijöiden vastaanotolla ja tarvittavista neurologin vastaanottokäynneistä. Kuntoutusohjaus voi jatkua vielä varsinaisen seurannan päätyttyä esimerkiksi potilaan yhteydenoton perusteella.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Neurologian poliklinikalla työskentelee moniammatillinen tiimi, johon kuuluvat neurologi, kuntoutusohjaaja, toimintaterapeutti, psykologi sekä puheterapeutti. Tarvittaessa sosiaalityöntekijän ja fysioterapeutin palvelut ovat käytettävissä.

Avoterapioiden toteutus järjestyy toimintaterapian ja puheterapian osalta terveyskeskuksen tai neurologian poliklinikan toimintana tai ostopalveluin. Fysioterapia toteutetaan pääosin kuntien terveyskeskuksissa, neuropsykologinen kuntoutus toteutuu neurologian poliklinikalla tai ostopalveluna.

Kuntoutussuunnitelmat Kelaan ja/tai vakuutusyhtiöihin laaditaan tarvittaessa neurologian poliklinikalla. Laadintaan osallistuu tarpeen mukaan koko neurologinen tiimi ja potilas itse.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Yhteyshenkilöinä apuvälineasioissa toimivat apuvälineyksikön hoitajat Jaana Leinonen, p. 08 6156 2675 tai 044 797 0605 ja Eila Mäntylä, p. 08 6156 2243 tai 050 564 7974.

Erikoissängyt ja -patjat tulevat apuvälineyksikön kautta.

Kirjalliset apuvälinesuositukset toimitetaan osoitteeseen: Kainuun keskussairaala, Apuvälineyksikkö, Sotkamontie 13, 87140 Kajaani.

Tarkemmin apuvälinekäytännöistä löytyy tietoa www.maakunta.kainuu.fi jossa ohjeistus: [Apuvälineiden saatavuusperusteet](#).

Pienapuvälineet kuntoutuja saa joko omasta terveyskeskuksesta tai toimintaterapeutin arvioon mukaisesti keskussairaalaan.

Kommunikaation apuvälineet

Yhteyshenkilönä neurologian puheterapeutti.

Hoitotarvikkeet

Perushoitotarvikkeet tulevat terveyskeskuksista.

Kuntoutusohjaus

Aivovammapotilaiden kuntoutusohjaajana toimii Hanna Helttunen, p. 08 6156 2284. Postiosoite: Kainuun keskussairaala, Neurologian poliklinikka, Sotkamontie 13, 87140 Kajaani.

Kuntoutusohjaaja toimii tarvittaessa yhteyshenkilönä esimerkiksi kuntien vammaispalveluihin.

Sosiaalityö

Neurologian poliklinikalla sosiaalityöntekijänä toimii Merja Jaatinen, p. 08 6156 2283.

Ammatillinen kuntoutus

Arvioitaessa kuntoutujan siirtymistä työelämään voidaan hänet ohjata keskussairaalan kuntoutustutkimusyksikköön, jossa ylilääkärinä toimii Markku Koskela. Ammatillisen kuntoutuksen asioissa kuntoutujan tukena on tarvittaessa kuntoutussuunnittelija, ammatillinen kuntoutusohjaaja sekä psykologi.

Työvoimahallinnon työkyvyn arvioon lähettämät asiakkaat tutkitaan kuntoutustutkimusyksikössä.

Kuntoutustutkimusyksikössä laaditaan ammatillisen kuntoutuksen käynnistymiseen vaadittavat lääkärintlausunnot Kelaan, työeläkelaitokseen tai vakuutusyhtiöön.

Lähde: sähköposti 27.9.2010 hanna.helttunen@kainuu.fi.

Valmistelussa mukana ovat olleet ylilääkäri, kuntoutusohjaaja, puheterapeutti, psykologi ja toimintaterapeutti.

2.3.2 Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoido- ja peruspalvelukuntayhtymä

Toiminta-alueen kunnat ovat Halsua, Kannus, Kaustinen, Kokkola, Kruunupyy, Lestijärvi, Perho, Toholampi ja Veteli. Sopimuskunnat ja muut palveluita käyttävät kunnat: Alavieska, Haapajärvi, Kalajoki, Nivala, Reisjärvi, Sievi, Ylivieska, Evijärvi, Korttesjärvi, Luoto, Pedersöre, Pietarsaari ja Vimpeli.

Akuuttivaiheen hoito

Traumaattisen aivovaurion saaneiden henkilöiden akuuttivaiheen hoito tapahtuu potilaan tilanteen mukaan. Leikkaushoitoa vaativat henkilöt hoidetaan akuutisti Oulun yliopistollisessa keskussairaalassa. Kokkolan keskussairaalassa leikkaushoitoa annetaan subduraalihakematomapotilaille. Akuuttihoiton jälkeisen kuntoutuksen kartoitus tehdään neurologisella osastolla.

Seuranta

Aivovammapotilaan seuranta tehdään Keski-Pohjanmaan keskussairaalan neurologian poliklinikalla. Potilaat ohjautuvat osastohoidosta tai terveyskeskuslähetein.

Seuranta toteutetaan pääosin moniammatillisesti. Kuntoutustyöryhmässä on lääkärin lisäksi mukana neuropsykologi ja avohoidon fysioterapeutti. Tarvittaessa on käytettävissä sosiaalityöntekijän ja kuntoutusohjaajan palvelut.

Seurannan pituus riippuu potilaan yksilöllisestä tilanteesta. Työikäisten kohdalla seuranta jatketaan erikoissairaanhoidossa niin kauan, että työkyky saadaan arvioiduksi.

Henkilön palatessa työelämään seuranta ohjataan työterveyshuoltoon. Nuorten eläkkeelle siirtyneiden aivovammapotilaiden seuranta toteutuu pääosin terveyskeskuksissa, jollei erityisiä kuntoutustoimenpiteitä tarvita tai ei ole muita traumaan liittyviä sairauksia.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Akuuttihoiton jälkeinen avokuntoutus toteutuu terveyskeskuksien kautta. Alueella on vähäiset neuropsykologisen kuntoutuksen resurssit, mutta jossain ostopalveluin saatu järjestymään.

Kuntoutussuunnitelmat Kelaan ja vakuutusyhtiöihin tehdään laaja-alaisen kuntoutusarvioinnin perusteella. Tässä ovat mukana kuntoutusohjaaja, sosiaalityöntekijä, neuropsykologi, fysioterapeutti ja tarvittaessa toimintaterapeutti sekä neurologian erikoislääkäri.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Kuntoutusohjaajat Hannu Ypyä, p. 06 826 4469 ja Mira Rosenback p. 06 826 4375, Keski-Pohjanmaan keskussairaala, Fysiaria ja kuntoutus, Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola.

Erikoissänky- ja patja terveystieteiden kautta.

Kommunikaation apuvälineet

Katso yllä.

Hoitotarvikkeet

Terveystieteiden hoitotarvikejakelusta.

Kuntoutusohjaus

Neurologisten potilaiden kuntoutusohjaajan toimii Anna-Kaisa Uusitalo, p. 06 826 4316.

Sosiaalityö

Sosiaalityöntekijänä toimii Magdalena Snellman, p. 06 826 4464.

Ammatillinen kuntoutus

Työelämään siirtymistä tai paluuta suunniteltaessa potilas ohjataan kuntoutussuunnitelman laadinnan yhteydessä joko OYS:in kuntoutus/aivovammapoliklinikalle tai suoraan Kärkullan työklinalle Pietarsaareen.

Laitoskuntoutus

Yhteyshenkilönä laitoskuntoutuksen aikana toimii kuntoutusohjaaja Hannu Ypyä, p. 06 826 4469.

Kuntoutusyhteenveto toimitetaan lähettävälle lääkärille ja kuntoutujan omaan terveystieteiden, tarvittaessa neurologian poliklinikalle.

Lähde: sähköposti 30.9.2010 maria.herronen@kpshep.fi.

Valmistelussa mukana ovat olleet ylilääkäri Sinikka Ingo, osastonhoitaja Maria Herronen, kuntoutusohjaaja Hannu Ypyä.

2.3.3 Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Toiminta-alueen kunnat ovat Enontekiö, Inari, Kemijärvi, Kittilä, Kolari, Muonio, Pelkosenniemi, Pello, Posio, Ranua, Rovaniemi, Salla, Savukoski, Sodankylä ja Utsjoki.

Akuuttivaiheen hoito

Akuuttivaiheen hoito toteutuu Oulun yliopistollisen sairaalan neurokirurgian klinikassa ja/tai Lapin keskussairaalan teho/kirurgian osastolla, joskus myös neurologian osastolla. Osa potilaista kotiutetaan suoraan ensiavusta (lievät aivotärähdykset). Neurologian osastolla hoidossa ovat tarvittaessa mukana fysioterapia, neuropsykologi, puheterapeutti sekä sosiaalityöntekijä.

Seuranta

Oulun yliopistollisen keskussairaalan neurokirurgi tai kirurgi ohjaa kuntoutujan Lapin keskussairaalan neurologian poliklinikalle. Vaikean aivovamman saaneet henkilöt ohjataan OYS:in aivovammapoliklinikalle. Tavoitteena on käynnistää akuuttihoiton jälkeinen seuranta mahdollisimman pian.

Seuranta ja sen kesto on yksilöllistä. Käytettävissä seuraavat asiantuntijat: neurologi, neuropsykologi, sairaanhoitaja, sosiaalityöntekijä ja/tai kuntoutusohjaaja. Lisäksi tarvittaessa on mahdollisuus konsultoida muita terapeutteja ja erikoisaloja.

Lääketieteellinen seuranta erikoissairaanhoidossa päättyy kokonaistilanteen vakiinnuttua eikä neurologin seurannan tarvetta enää ole.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Akuuttihoiton jälkeinen kuntoutus avohoidossa toteutuu perusterveydenhuollon omana palveluna tai ostopalveluna.

Kuntoutussuunnitelmat laaditaan hoitovastuussa olevassa yksikössä, eli joko perusterveydenhuollossa tai erikoissairaanhoidossa. Ensimmäiset suunnitelmat laaditaan pääsääntöisesti erikoissairaanhoidossa ja tilanteen vakiintuessa sekä asiakkaan siirtyessä perusterveydenhuoltoon, suunnitelmat laaditaan siellä.

Kuntoutussuunnitelman laadintaan Kelaan tai vakuutusyhtiöön osallistuu potilas, hoitava lääkäri, kuntoutusohjaaja sekä toisinaan hoitavat terapeutit. Työryhmä voi olla myös laajempi, paikalla voivat olla esimerkiksi Kelan edustaja, kuntoutussuunnittelija ja sosiaalityöntekijä.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Apuvälineiden kohdalla jako erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon välillä perustuu alueelliseen porrastusohjeeseen. Lapin keskussairaalan apuvälineyksiköstä järjestyvät vaativat ja sähköiset apuvälineet esim. sähköpyörätuolit, sähkömopot, sähkösäätöinen sänky, henkilönostin ja ympäristöhallintalaitteet.

Yhteyshenkilönä toimii osastonhoitaja, fysioterapeutti Sirpa Perunka , p. 016 328 4905.

Kirjalliset apuvälinesuosituksot osoitteeseen: Kuntoutuspoliklinikka, Lapin keskussairaala, PL 8041, 96101 Rovaniemi.

Kotikunnan terveyskeskuksen fysioterapiayksikön tai apuvälinelainaamon kautta hankitaan muut perusapuvälineet, esimerkiksi manuaalipyörätuolit, suihkutuolit, makuuhaavapatjat ja pienapuvälineet.

Kommunikaation apuvälineet

Yhteyshenkilönä toimii puheterapeutti Tarja Raappana, p. 040 706 7840.

Kirjalliset apuvälinesuosituksot osoitteeseen: Kommunikaatiokeskus Tikoteekki, Lapin keskussairaala, PL 8041, 96101 Rovaniemi.

Hoitotarvikkeet

Sairaanhoitopiirin kunnat jakavat hoitotarvikkeet kuntakohtaisesti sovitulla tavalla (kotihoito, kotipalvelu, neuvola).

Kuntoutusohjaus

Kuntoutusohjaajan palvelut ovat aivovammapotilaiden ja heidän omaisten käytettävissä tarvittaessa, ei tarvita erillistä lähetettä.

Kuntoutusohjaaja, p. 016 328 2033.

Postiosoite: Lapin keskussairaala, kuntoutuspoliklinikka, PL 8041, 96101 Rovaniemi.

Kuntoutusohjausta ei ole rajattu tietyn mittaiseksi, ohjaus päättyy pääsääntöisesti asiakkaan elämän ja tilanteen vakiinnuttua, jolloin ohjauksen tarvetta ei enää ole. Ohjaus voi tarvittaessa kestää vuosia. Vuosien mittaisissa asiakkuuksissa yhteydenotot tapahtuvat pääsääntöisesti harvakseltaan liittyen useimmiten asiakkaan elämäntilanteen muutoksiin, kuntoutuksiin tai etuuksiin.

Kuntoutuspoliklinikan työntekijöistä suurin osa (kuntoutusohjaaja, kuntoutussuunnittelija, fysioterapeutti ja puheterapeutti) tekee yhteistyötä vammaispalvelun kanssa.

Sosiaalityö

Neurologian yksikössä työskentelee sosiaalityöntekijä.

Ammatillinen kuntoutus

Ammatillisen kuntoutuksen suunnittelemiseksi hoidosta vastaava lääkäri (tai muu asiakasta hoitava ammattilainen) tekee lähetteen Lapin keskussairaalan kuntoutuspoliklinikalle, jossa asiaan paneutuvat kuntoutussuunnittelija ja/tai kuntoutusylilääkäri tarpeen mukaan. Tarvittaessa laaditaan suositukset Kelaan, työeläkelaitoksiin tai vakuutusyhtiöihin.

Yhteyshenkilönä ammatillisen kuntoutuksen asioissa toimii kuntoutussuunnittelija, Tiina Notko, p. 016 328 4908.

Kun kuntoutusohjaajan asiakas siirtyy ammatillisen kuntoutuksen piiriin, sopivat kuntoutusohjaaja ja kuntoutussuunnittelija työnjaosta keskenään. Mikäli ammatillinen kuntoutus aloitetaan kuntoutuspoliklinikan ulkopuolella, kuntoutusohjaaja voi myös tällöin olla mukana prosessissa.

Laitoskuntoutus

Laitoskuntoutuksen aikana yhteyshenkilönä toimivat kuntoutusohjaaja.

Yhteenveto tulee toimittaa lähettävälle lääkärille sekä kuntoutusohjaajalle.

Lähde: sähköposti 7.10.2010 kirsti.kostamovaara@lshp.fi.

Valmistelussa mukana ovat olleet neurologian ylilääkäri Riitta Pirilä, kuntoutussuunnittelija Tiina Notko ja kuntoutusohjaaja Kirsti Kostamovaara.

2.3.4 Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Toiminta-alueen kunnat ovat Kemi, Keminmaa, Simo, Tervola, Tornio ja Ylitornio.

Akuuttivaiheen hoito

Traumaattisesti saadun aivovamman vaikeusasteesta riippuen hoito tapahtuu terveyskeskuksessa, erikoissairaanhoidon kirurgian tai lastenkirurgian osastoilla. Joskus hoito annetaan myös neurologian osastolla tai Oulun yliopistollisen sairaalan neurokirurgian yksikössä. Tarvittaessa on mahdollisuus neurokirurgin konsultaatioon Oulun yliopistollisesta sairaalasta.

Vaativimmat aivovammapotilaat lähetetään jatkokuntoutukseen kuntoutuskeskukseen tai Oulun yliopistollisen sairaalan vaativan kuntoutuksen osastolle.

Kuntoutusarvioita oman keskussairaalan neurologian poliklinikan lisäksi voidaan tarvittaessa tehdä lähetekäytäntöön perustuen Oulun yliopistollisen sairaalan aivovammapoliklinikalla.

Seuranta

Asiakkuus Länsi-Pohjan keskussairaalan neurologian poliklinikalla tapahtuu jatkohoitona tai konsultaationa kirurgialta. Seuranta toteutuu pääosin moniammatillisesti riippuen kuntoutujan yksilöllisestä tilanteesta ja tarpeista. Käytettävissä on neurologin, neurologisten hoitajien, neuropsykologin, puheterapeutin, toimintaterapeutin, fysioterapeutin, apuvälinealan, sosiaalityön ja psykiatrian asiantuntijuus.

Kun seuranta erikoissairaanhoidossa päättyy, voidaan kuntoutuja ohjata terveyskeskuksen tai työterveyshuollon palveluiden piiriin.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Länsi-Pohjan keskussairaalan alueella avoterapiat suositellaan lääkinnällisenä kuntoutuksena terveyskeskuksille, jotka tuottavat ne omana tai ostopalveluna. Vakuutusyhtiöiden korvausvelvoitteet selvitetään, jolloin toteutetaan täyskustannuskorvausjärjestelmän mukaista käytäntöä.

Kuntoutussuunnitelmat Kelaan tai vakuutusyhtiöihin laaditaan hoitotahon mukaisesti yhdessä kuntoutujan ja/tai hänen läheisensä kanssa.

Erikoissairaanhoidossa on käytössä tarvittaessa moniammatillinen työryhmä: lääkäri (neurologi ja esimerkiksi kirurgi, psykiatri), hoitohenkilökunta, toimintaterapeutti, fysioterapeutti, neuropsykologi, sosiaalityöntekijä, puheterapeutti. Kuntoutustutkimusyksikön (kuntoutusyli-lääkäri, kuntoutussuunnittelija) ja apuvälinekeskuksen palvelut ovat tarvittaessa käytössä.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Länsi-Pohjan apuvälinekeskuksessa yhteyshenkilö on apuvälinealan asiantuntija Marja-Leena Viinamäki, p. 016 243 622.

Kirjalliset apuvälinesuositukset toimitetaan osoitteeseen: Alueellinen apuvälinekeskus, Kauppakatu 25, 94100 Kemi.

Sairaalassa ollessa liikkumisen apuvälineistä ja alaraaja- ja selkäortooseista huolehtivat vuodeosastojen fysioterapeutit.

Pienapuvälineet, päivittäisten toimintojen apuvälineet, ortoosit ja tuet sekä osastolla että polikliinisesti huolehtii kuntoutustutkimusyksikössä toimintaterapeutti Raakel Lehtola p. 016 243 612.

Erikoissängyt ja -patjat tulevat Länsi-Pohjan keskussairaalan apuvälinekeskuksen kautta. Katso yllä.

Apuvälinekeskus tekee apuvälinearviot myös vakuutusyhtiöille ja vammaispalvelulle.

Terveystieteiden apuvälineiden osalta tulee huomioida olemassa olevat hankintasopimukset, alueellisen apuvälineiden saatavuusperusteiden mukaisesti.

Kommunikaation apuvälineet, yhteyshenkilö ja yhteystiedot

Alueellinen apuvälinekeskus, apuvälinealan asiantuntijat ja tarvittaessa puheterapeutti, kuulovammaisten ja näkövammaisten kuntoutusohjaajat.

Vaativat kommunikaation apuvälineet tulevat OYS:in kommunikaatiokeskuksen kautta. Postiosoite: OYS, Kommunikaatiokeskus, Foniatrian poliklinikka, PL 22, 90029 OYS.

Hoitotarvikkeet

Hoitotarvikkeet terveystieteiden keskuksista hoitotarvikejakelusta.

Kuntoutusohjaus

Varsinaisesti kuntoutusohjaajaa Länsi-Pohjan keskussairaalaissa ei ole, mutta apuvälinealan asiantuntijat oman työn ohessa tekevät jonkin verran kuntoutusohjauksellista työtä. Samoin tekevät sosiaalityöntekijät, kuntoutussuunnittelija, potilaan hoitoon osallistuva hoitohenkilökunta, eri terapeutit sekä näkö- ja kuulovammaisten kuntoutusohjaajat.

Kuntoutustutkimusyksikössä asiakkuus syntyy läheteen perusteella. Läheteitä tulee mm. erikoissairaanhoidosta, perusterveydenhuollosta, Vakuutuskuntoutus ry:stä tai TE-toimistoista.

Palveluohjauksen näkökulmasta huomioitavaa on, että kuntoutussuunnittelija toimii koko tutkimusprosessin ajan ja tarvittaessa muutoin pääasiassa asiakkaan ja/tai hänen läheistensä kanssa yhteistyössä. Palveluohjaus pyritään siirtämään asiakkaan tarpeiden mukaan muille viranomaistahoille. Toisaalta on huomioitava, että kuntoutujia ohjataan elämänhallintaa tukevin toimintoina kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskursseille, asumisvalmennukseen ja kolmannen sektorin tuottamiin palveluihin. Terapeuttien tuki on tarpeellinen myös läheisille.

Sosiaalityö

Sairaalan somaattisella puolella työskentelee kaksi sosiaalityöntekijää ja lasten puolella yksi sosiaalityöntekijä.

Yhteistyö vammaispalvelun kanssa toteutuu kuntoutujan tilanteen mukaan. Yhteyksiä voivat ottaa apuvälinealan asiantuntijat, kuntoutussuunnittelija, toimintaterapeutit, sosiaalityöntekijä ja näkö- ja kuulovammaisten kuntoutusohjaajat.

Ammatillinen kuntoutus

Yksilöllinen tarveharkinta ammatillisen kuntoutuksen toimenpiteiden suunnittelussa (yksilöhaastattelussa ja -ohjauksissa sekä neuvonnoissa).

Moniammatillisen arvion perusteella yhteistyössä asiakkaan kanssa tehdään kuntoutussuunnitelma maksajatahoille Kelaan, työeläkelaitoksiin tai vakuutusyhtiöihin tehdään terveydenhuollossa, mutta useimmiten asiakas siirtyy saattaen vaihtaen ammatillisen kuntoutuksen asioissa esimerkiksi TE-toimistoon, työvoiman palvelukeskukseen ja niiden kautta työkokeiluun, työhönvalmennukseen työhönvalmennussäätiöille jne.

Työssä olevien tukena ovat työterveyshuolto ja tarvittavat verkostopalaverit sekä työyhteisön informointi.

Laitoskuntoutus

Kuntoutusyhteenveto lähetetään lähettävälle lääkärille ja kuntoutustutkimusyksikköön jatkokuntoutussuositusten edellyttämien toimenpiteiden varmistamiseksi.

Lähteet: sähköposti 23.6.2010 juha.kursu@lpshp.fi ja sähköposti 20.9.2010 sakari.malin@lpshp.fi.

Valmistelussa mukana ovat olleet sisätautien ylilääkäri Tuomo Jääskeläinen, kirurgian ylilääkäri Outi Nyberg, ylilääkäri Sakari Malin, neuropsykologi Katri Aro, kuntoutussuunnittelija Maarit Nordblom, sosiaalityöntekijä Sisko Hentonen, fysioterapeutti Riitta Aaltonen, fysioterapeutti Leena Väänänen, toimintaterapeutti Raakel Lehtola ja apuvälinealan asiantuntija Marja-Leena Viinamäki.

2.3.5 Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Toiminta-alueen kunnat ovat Alavieska, Haapajärvi, Haapavesi, Hailuoto, Haukipudas, Ii, Kalajoki, Kempele, Kiiminki, Kuusamo, Kärsämäki, Liminka, Lumijoki, Merijärvi, Muhos, Nilvala, Oulainen, Oulu, Oulunsalo, Pudasjärvi, Pyhäjoki, Pyhäjärvi, Pyhäntä, Raahe, Reisjärvi, Sievi, Siikajoki, Siikalatva, Taivalkoski, Tyrnävä, Utajärvi, Vaala, Vihanti, Yli-Ii, ja Ylivieska.

Akuuttivaiheen hoito

Traumaattisen aivovaurion saaneen henkilön akuuttihoito toteutetaan Oulun yliopistollisessa keskussairaalassa (OYS) teho-osastolla, neurokirurgian tai kirurgian vuodeosastoilla. Tätä vaihetta seuraava kuntoutus toteutetaan OYS:in kuntoutusosastolla tai terveyskeskusten vuodeosastoilla. Yksilöllisen tarpeen mukaan kuntoutus voi toteutua erikoissairaanhoidon tai perusterveydenhuollon maksusitoumuksella myös yksityisessä kuntoutuslaitoksessa.

Pitkään (> 4 vrk) tehohoidossa olleiden seurannasta vastaa osaltaan toipumisen alkuvaiheessa tehohoidon jälkiseurantapoliklinikka. Sen tehtävänä on luoda potilaalle kokonaisvaltainen ja ehjä kuva tehohoitajaksosta hänen omia muistikuviaan täydentäen, ohjata sairastumiseen, tehohoitoon ja toipumiseen liittyviä asioissa, hoidon ja kuntoutuksen käynnistymisessä. Tehohoidon jälkiseurantapoliklinikalla toimii neljä teho-osaston erikoislääkärinä ja kaksi teho-osaston sairaanhoitajaa. Yhteyshenkilönä on sairaanhoitaja Tarja Kontio, keski- viikkoisin ja torstaisin klo 8–16, p. 08 315 3665.

Seuranta

Aivovamman saaneen henkilön jatkoseuranta toteutuu OYS:in aivovammapoliklinikalla, jonne asiakkaat ohjautuvat kirurgian, neurokirurgian ja terveyskeskuksen lähettäminä. Lähetteitä tekevät myös työterveyshuollot, vakuutusyhtiöt ja Vakuutuskuntoutus, VKK.

Seuranta-aika on yksilöllinen ja päättyy tilanteen stabiloiduttua tai niin kauan kuin tarvitaan erityisosaamista kuntoutuksen suunnittelussa.

Traumaattisen aivovaurion saaneen henkilön seuranta toteutetaan vamman laadusta ja yksilöllisestä tilanteesta johtuen erimuotoisena.

Iso aivovammatyöryhmä kokoontuu sovitusti kuukausittain. Aivovammatyöryhmä käsittelee vaativimmat haittaluokkamääritykset, ottaa tarvittaessa kantaa hoito-, kuntoutus- ja palvelusuunnitelmiin. Sen tehtävänä on myös toiminnan koordinointi, tutkimuksiin ja hoitokäytäntöihin liittyvät kannanotot. Aivovammatyöryhmään kuuluvat neurologit, sairaanhoitaja, sosiaalityöntekijä, neuropsykologit, psykiatri, radiologi, toimintaterapeutti, kuntoutusohjaaja ja tarvittaessa myös vakuutusyhtiön edustaja.

Aivovammapoliklinikan potilaan tutkimukseen ja hoitoon osallistuva pieni aivovammatyöryhmä kokoontuu tarvittaessa 1–2 kertaa kuukaudessa.

Aivovammapoliklinikan toimintaa koordinoi sairaanhoitaja Ritva Aho. Sairanhoitaja Ritva Aho ja sairaanhoitaja Mervi Ojamaa vastaavat aivovammapoliklinikalle tulevien ajanvarauksesta, kontrollikäyntien organisoimisesta neurologin ja erityistyöntekijöiden vastaanotoille. Kuntoutuksen toteutumisen seurannasta vastaavat edellä mainitut sairaanhoitajat sekä kuntoutusohjaaja Raakel Vaaraniemi.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Aivovammapoliklinikka ja kuntoutusosasto vastaavat kuntoutustarpeen arvioista ja kuntoutuksen suunnittelusta sekä kuntoutuksen toteutumisen seurannassa.

OYS:in kuntoutusosasto toteuttaa myös vaativaa laitosmaista moniammatillista kuntoutusta.

Kuntoutuksen arviossa ja suunnittelussa ovat mukana yksilöllisen tarpeen mukaan neurologi, sairaanhoitaja, toimintaterapeutti, fysioterapeutti, puheterapeutti, neuropsykologi, sosiaalityöntekijä, kuntoutusohjaaja sekä ammatillinen kuntoutusneuvoja.

Kuntoutuksen toteuttamisesta vastaavat vakuutusyhtiöt, Kela tai perusterveydenhuolto riippuen siitä, mikä on kuntoutuksen vastuutaho.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Apuvälineiden tällä hetkellä voimassa olevat saatavuusperusteet löytyvät Internetistä http://www.ppsshp.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/npp/embeds/19305apuvälineet.doc. Siinä jaotellaan välineiden saatavuus erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon sekä vammaispalvelun kesken.

Erikoissairaanhoidon apuvälineistä suositukset voi lähettää osoitteeseen: OYS, Apuvälinekeskus, Kiviharjunlenkki 6, 90220 Oulu.

Yhteyshenkilönä toimii Apuvälineyksikön hoitaja Marja Rahkola, p. 040 840 2757. Apuvälinekeskuksen puhelinnumero on 08 331 992.

Erytyssängyt ja -patjat katsotaan apuvälineiksi. Katso tarkemmin www.ppsshp.fi lääkinnällinen kuntoutus, apuvälinepalvelut, saatavuusperusteet.

Kommunikaation apuvälineet

OYS, Kommunikaatiokeskus, puheterapeutti Lempi Aitola, p. 08 315 3433.

Postiosoite: OYS, Kommunikaatiokeskus, Foniatrian poliklinikka, PL 22, 90029 OYS.

Hoitotarvikkeet

Hoitotarvikkeet tulevat terveyskeskusten hoitotarvikejakelun kautta.

Kuntoutusohjaus

Asiakkaat ohjautuvat kuntoutusohjaajalle pääasiassa kuntoutusosastolta ja aivovammapoliklinikalta. Sekä vammaispalvelusta että avoterapian toteuttajilta ohjautuu asiakkaita kuntoutusohjaajalle.

Kuntoutusohjaajan tehtävä on osaltaan aivovammapotilaan hoidon ja kuntoutuksen seuranta, palvelun ja tuen tarpeen arviointi sekä suunnittelu kuntoutusta tukevien palveluiden yhteen sovittamiseksi toimivaksi palveluverkostoksi yhteistyössä asiakkaan ja kotikunnan sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Asiakkuus säilyy niin kauan kuin erityistuen tarvetta on, pitkäaikainen tuki ja luotsaus muuttuvissa elämäntilanteissa ovat mahdollisia.

Kuntoutusohjaaja toimii yhteyshenkilönä vammaispalveluun muun muassa asunnon muutostöihin liittyvissä asioissa ja verkostopalaverien käynnistämisprosesseissa.

Kuntoutusohjaajana toimii Raakel Vaaraniemi, p. 08 315 4524 tai 0400 688 041.

Sosiaalityö

Traumaattisen aivovaurion saaneella henkilöllä on mahdollisuus sosiaalityön palveluihin.

- Aivovammapoliklinikalla sosiaalityöntekijöinä työskentelevät Kaarina Härmä ja Päivi Puolakanaho, p. 08 315 3596.
- Kuntoutusosaston sosiaalityöntekijänä työskentelee Sirpa Lahti, p. 08 315 4516.
- Neurokirurgian osastolla sosiaalityöntekijänä työskentelee Eija Maikkola, p. 08 315 2335.
- Neurologian poliklinikalla sosiaalityöntekijänä työskentelee Sirpa Lahti, p. 08 315 4516.

Ammatillinen kuntoutus

Työhön tai opiskeluun tähtäävän ammatillisen kuntoutuksen selvittelyssä on mukana neuropsykologi, sosiaalityöntekijä ja ammatillinen kuntoutusneuvoja.

Ammatilliselle kuntoutusneuvojalle ohjataan, kun arvioidaan työelämään siirtymisen tai paluun olevan mahdollista esimerkiksi työkokeilun tai koulutuksen avulla. Ammatillinen kuntoutusneuvoja pohtii asiakkaan kanssa ammatillisen kuntoutuksen oikea-aikaisuutta ja tarkoituksenmukaista ammatillisen kuntoutuksen suunnitelmaa. Hän selvittää ammatillisen kuntoutuksen vastuutahon ja on tarvittaessa maksajatahoon yhteydessä. Ammatillinen kuntoutusneuvoja seuraa ammatillisen kuntoutuksen käynnistymistä.

Mikäli päädytään ammatillisen kuntoutuksen prosessin jatkamiseen, laaditaan tarvittavat lääkärinlausunnot Kelaan, työeläkelaitokseen tai vakuutusyhtiöön.

Kuntoutustutkimuspoliklinikka, ammatillinen kuntoutusneuvoja, PL 25, 90029 OYS.

Olive Heikkilä p. 08 315 6049, 040 587 0180.

Laitoskuntoutus

Yhteyshenkilönä laitoskuntoutuksen aikana toimii kuntoutusohjaaja Raakel Vaaraniemi, p. 08 315 4524 tai 0400 688 041.

Kuntoutusyhdynteveto tai muut suositukset tulee postittaa seuraavasti lähettävän tahon mukaisesti:

Aivovammapoliklinikka, sairaanhoitaja, PL 25, 90029 OYS
Ritva Aho, p. 08 315 5764
Mervi Ojamaa, p. 08 315 4578

Kuntoutusosasto, PL 25, 90029 OYS
sihteeri, p. 08 315 4780
sairanhoitaja, p. 08 315 5656
apulaisylilääkäri Anne Saari, p. 08 315 2018

Palvelutarvekartoitus asiat esim. sosiaalityöntekijän lausunto.
Kuntoutusohjaaja Raakel Vaaraniemi, Neurologia, PL 25, 90029 OYS
p. 08 315 4524, 0400 688 041

Lähde: sähköposti 1.10.2010 raakel.vaaraniemi@ppshp.fi.

Valmistelussa mukana ovat olleet kuntoutusohjaaja Raakel Vaaraniemi, sairaanhoitaja Ritva Aho, neurologi Sirpa Heliö, sosiaalityöntekijä Eija Maikkola, neuropsykologi Satu Winqvist, ammatillinen kuntoutusneuvoja Olive Heikkilä ja fysioterapeutti Päivi Salo.

2.4 Tampereen yliopistollinen keskussairaala, TAYS

Tampereen yliopistollisen sairaalan erityisvastuualueen muodostavat seuraavat sairaanhoitopiirit:

- Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä
- Vaasan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä.

2.4.1 Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Toiminta-alueen kunnat ovat Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Ilmajoki, Isojoki, Isokyrö, Jalasjärvi, Karijoki, Kauhajoki, Kauhava, Kuortane, Kurikka, Lappajärvi, Lapua, Seinäjoki, Soini, Teuva, Töysä, Vimpeli ja Ähtäri.

Akuuttihoidon vaiheet

Traumaattisen aivovaurion saaneen henkilön akuuttivaiheen hoito tapahtuu Seinäjoen keskussairaalan neurologian tehohoidossa ja neurologian osastolla. Leikkaushoitoa vaativat potilaat hoidetaan joko oman neurokirurgin toimesta Seinäjoen keskussairaalassa tai Tampereen yliopistollisessa sairaalassa. Akuuttihoidon jälkeen potilas siirtyy neurologiselle kuntoutusosastolle.

Seuranta

Lääketieteellinen seuranta toteutetaan Seinäjoen keskussairaalan neurologian poliklinikalla. Läheteitä seurantaan tulee osastoilta, kuntoutusosastolta, TAYS:in aivovammapoliklinikalta, terveyskeskuksista ja kuntoutuslaitoksista.

Seuranta toteutuu moniammatillisen työryhmän toimesta kuntoutujan yksilölliseen tilanteeseen perustuen. Työryhmässä on käytettävissä fysioterapian, neuropsykologian, toiminta-

terapian, puheterapian, sairaanhoidon ja apuvälineiden asiantuntijuus. Lisäksi käytettävissä on asiantuntijasairaanhoitajan erityisosaaminen.

Kuntoutujan tilanteen, kuntoutussuunnitelman teon ja seurannan jälkeen, kun elämänhallinta on tasapainottunut ja kuntoutukset järjestäytyneet, seuranta päättyy ja hoitovastuu siirtyy perusterveydenhuoltoon.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Avoterapiat akuuttihoiton jälkeen järjestyvät joko erikoissairaanhoidon ja/tai perusterveydenhuollon omana toimintana tai ostopalveluin riippuen käytettävissä olevista terapiarekursseista.

Kuntoutussuunnitelmien laadinta Kelaan ja vakuutusyhtiöihin tapahtuu moniammatillisesti joko neurologian poliklinikalla tai kuntoutusosastolla. Kuntoutuja on mukana suunnitelman laadinnassa joko yksin tai omaisensa kanssa.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Apuvälineiden järjestäminen erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon osalta on jaettu hoitovastuuseen perustuvaksi. Tästä johtuen apuvälinekeskuksesta tulee varmistaa hoitovastuutaho, jotta suositukset lähetetään oikeaan paikkaan.

Apuvälinekeskuksessa yhteyshenkilönä toimii osastonhoitaja Riitta Korkiatupa, p. 06 415 5496.

Kirjalliset apuvälinesuositukset hoitovastuun ollessa erikoissairaanhoidossa lähetetään osoitteeseen: Apuvälinekeskus Hanneksenrinne 7, 60220 Seinäjoki.

Kommunikaation apuvälineet

Tietotekniikan ja kommunikaation palvelut järjestyvät Tikoteekin kautta. Yhteyshenkilöinä ovat puheterapeutit Eeva-Liisa Övermark, p. 06 415 4511 ja Kirsi Katajisto, p. 06 415 4111.

Apuvälinesuositukset tulee toimittaa osoitteeseen: Apuvälinekeskus / Tikoteekki, Seinäjoen keskussairaala, Hanneksenrinne 7, 60220 Seinäjoki.

Erikoissängyt ja -patjat järjestyvät hoitovastuujaon perusteella.

Hoitotarvikkeet

Hoitotarvikkeet tulevat terveyskeskusten hoitotarvikejakelun kautta.

Kuntoutusohjaus

Asiantuntijasairaanhoitaja Tuula Niemi, p. 06 415 4379, hoitaa aivovammapotilaiden kuntoutusohjausta neurologian poliklinikalla. Hän on tarvittaessa yhteydessä vammaispalveluun.

Postiosoite: Seinäjoen keskussairaala, Hanneksenrinne 7, 60220 Seinäjoki.

Sosiaalityö

Neurologian poliklinikan sosiaalityöntekijänä toimii Marjaana Elsinen, p. 06 415 4117.

Sosiaalityöntekijä tekee yhteistyötä vammaispalvelun ja muun sosiaalitoimen kanssa.

Ammatillinen kuntoutus

Ammatillinen kuntoutusohjaaja Sirkka Harjunpää, kuntoutustutkimuspoliklinikka.

Laitoskuntoutus

Laitoskuntoutuksen aikana yhteyshenkilönä toimii asiantuntija sairaanhoitaja Tuula Niemi, p. 06 415 4379 tai sosiaalityöntekijä Marjaana Elsinen, p. 06 415 4117.

Kuntoutusyhteenvedo lähetetään lähettävälle lääkärille sekä neurologian poliklinikalle asiantuntija sairaanhoitaja Tuula Niemelle osoitteeseen: Seinäjoen keskussairaala, Hanneksenrinne 7, 60220 Seinäjoki.

Lähde: sähköposti 28.9.2010 tuula.niemi@epshep.fi.

Valmistumiseen osallistuvat kuntoutusohjaaja Annikki Hallila ja asiantuntijasairaanhoitaja Tuula Niemi.

2.4.2 Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Toiminta-alueen kunnat ovat Forssa, Hattula, Hausjärvi, Humppila, Hämeenlinna, Janakkala, Jokioinen, Loppi, Riihimäki, Tammela ja Ypäjä.

Akuuttivaiheen hoito

Traumaattisen aivovaurion saaneen henkilön akuuttivaiheen hoito toteutetaan Kanta-Hämeen keskussairaalassa, Tampereen yliopistollisessa sairaalassa tai Töölön sairaalassa. Tämän jälkeen tarvittava kuntoutus toteutetaan Kanta-Hämeen keskussairaalan Riihimäen yksikön kuntoutusosastolla, Tampereen yliopistollisessa keskussairaalassa tai kuntoutuskeskuksessa.

Seuranta

Seuranta käynnistyy joko saapuneen lähetteen perusteella tai akuuttihoiton aikana on sovittu, että seuranta toteutetaan Kanta-Hämeen keskussairaalan neurologian poliklinikalla Hämeenlinnassa.

Seurannan kesto on yhteydessä aivovaurion vaikeusasteesta. Neurologian poliklinikalla seurantaan osallistuvat neurologin ohella, tarpeen ja tilanteen mukaan erityistyöntekijät, muun muassa neuropsykologi, puheterapeutti, kuntoutusohjaaja, sosiaalityöntekijä, fysioterapeutti ja toimintaterapeutti. Erikoissairaanhoidon seuranta päättyy, kun kuntoutujan kokonaistilanne stabiloituu.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Alkuvaiheessa tarvittavat avoterapiat (fysio-, toiminta- ja puheterapia) järjestyvät pääsääntöisesti ostopalvelun. Neuropsykologinen kuntoutus toteutetaan osittain omana toimintana.

Kuntoutussuunnitelmat Kelaan ja vakuutusyhtiöihin laaditaan hoitovastuun mukaisesti. Mikäli hoitovastuu on edelleen erikoissairaanhoidossa kuntoutussuunnitelma laaditaan Kanta-Hämeen keskussairaalan neurologian poliklinikalla neurologin toimesta yhteistyössä kuntoutujan kanssa. Suunnitelmaa laatiessa huomioidaan mahdolliset erikoistyöntekijöiden lausunnot sekä ostopalveluterapioiden ja laitoskuntoutusjaksojen palautteet.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Yhteyshenkilönä toimivat apuvälineasiantuntijat Minna Hietala, p. 03 629 2228 tai 050 406 4907 ja Outi Kuusinen, p. 03 629 2223 tai 050 351 9136.

Kirjalliset apuvälinesuositukset toimitetaan osoitteeseen: Kanta-Hämeen keskussairaala, Apuvälinekeskus, 13530 Hämeenlinna. Faksi 03 629 2219.

Erikoissänky ja -patjat tulevat erikoissairaanhoidosta, ohjausta asiaa saa apuvälinekeskuksesta.

Kommunikaation apuvälineet

Katso edellinen kohta.

Hoitotarvikkeet

Varsinaiset hoitotarvikkeet tulevat perusterveydenhuollon hoitotarvikevarastosta terveyskeskuksista.

Kuntoutusohjaus

Kuntoutusohjaajana toimii Minna Holopainen, p. 03 629 2237, postiosoite: Lääkinnällinen kuntoutus, Ahvenistontie 20, 13530 Hämeenlinna.

Asiakkuudet syntyvät joko lääkärin läheteen perusteella tai jokin muu taho ottaa yhteyttä asiakkaan tilanteesta. Lisäksi asiakas itse tai hänen omaisensa ottavat yhteyttä.

Pitkäaikainen luotsaus ja tukeminen muuttuneessa elämäntilanteessa on kuntoutusohjaajan kautta mahdollista toteuttaa.

Sosiaalityö

Neurologisille potilaille on nimetty oma sosiaalityöntekijä Airi Kurki-Aarnio, p. 03 629 2235.

Yhteydenpito vammaispalveluun toteutuu joko sosiaalityöntekijän tai kuntoutusohjaajan kautta.

Ammatillinen kuntoutus

Työelämään tai opiskeluun liittyvät asiat käynnistyvät esimerkiksi siten, että potilas ohjautuu joko sosiaalityöntekijän tai kuntoutusohjaajan vastaanotolle. He ottavat yhteyttä tarvittaaviin tahoihin ammatillisen kuntoutukseen liittyen. Tarvittaessa neurologi laatii lääkärinlausunnon Kelaan, työeläkelaitokseen tai vakuutusyhtiöön.

Ammatillisen kuntoutuksen asiat voivat käynnistyä myös vakuutusyhtiön kautta tai laitospääntöryhmän yhteydessä. Yhteistyötä tehdään Vakuutus kuntoutus ry:n kanssa.

Laitoskuntoutus

Kuntoutujan ollessa laitoskuntoutuksessa yhteyshenkilönä terveydenhuollossa toimii kuntoutusohjaaja Minna Holopainen, p. 03 629 2237.

Kuntoutusyhteydenpito toimitetaan lähettävälle lääkärille, neurologian poliklinikalle sekä kuntoutusohjaajalle osoitteeseen: Kuntoutusohjaaja Minna Holopainen, Lääkinnällinen kuntou-

tus, Kanta-Hämeen keskussairaala, Neurologian poliklinikka, Ahvenistontie 20, 13530 Hämeenlinna.

Lähde: sähköposti 4.1.2010 kuntoutusohjaaja minna.holopainen@khshp.fi.

Valmistelussa mukana ovat olleet ylilääkäri Esa Halonen, kuntoutussuunnittelija Sirkka Vierto ja kuntoutusohjaaja Minna Holopainen.

2.4.3 Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Toiminta-alueen kunnat ovat Akaa, Hämeenkyrö, Ikaalinen, Juupajoki, Kangasala, Kihniö, Kiikoinen, Kuhmalahti, Kylmäkoski, Mänttä-Vilppula, Nokia, Orivesi, Parkano, Pirkkala, Pälkäne, Ruovesi, Sastamala, Tampere, Urjala, Valkeakoski, Vesilahti, Virrat ja Ylöjärvi.

Akuuttivaiheen hoito

Akuuttivaiheen hoito aloitetaan ensiapu ACUTAssa ja tämän jälkeen neurokirurgian yksikössä ja/tai teho-osastolla riippuen aivovammutuneen yksilöllisestä tilanteesta ja aivovamman vaikeusasteesta.

Akuuttihoidon jälkeinen kuntoutus toteutetaan TAYS:in kuntoutumisosastolla (NEKU), mikäli intensiiviseen moniammatilliseen kuntoutukseen on tarvetta. Osa aivovamman saaneista potilaista siirtyy akuuttivaiheen hoidon jälkeen oman terveyskeskuksen vuodeosastolle tai perusterveydenhuollon omaan kuntoutumisyksikköön. Tamperelaisten kohdalla kysymykseen voi tulla siirtyminen kaupungin kuntoutumisosastolle Hatanpäällä. Myös näistä perusterveydenhuollon yksiköistä voidaan myöhemmässä vaiheessa siirtyä TAYS:in kuntoutumisosastolle.

TAYS:in kuntoutumisosastolla (NEKU) toteutetaan moniammatillista kuntoutusta, laaditaan kuntoutussuunnitelmia ja sovitaan jatkohoidon ja kuntoutuksen toteutumisesta. Kuntoutussuunnitelma laaditaan lähiryhmässä yhdessä kuntoutujan kanssa. Tarvittaessa myös kuntoutumisosastolle järjestetään seurantakäyntipäiviä.

Yhteydenotot tarvittaessa TAYS/NEKU, osastonhoitaja Seija Alanen, p. 03 3116 3334.

Seuranta

TAYS:issa toimii Aivovammapoliklinikka (Aivo- ja selkäydinklinikka), jonne ohjautuu suurin osa aivovamman saaneista. Pirkanmaan sairaanhoitopiirissä aivovamman saaneiden seuranta ja kuntoutuksen suunnittelu on keskitetty aivovammapoliklinikalle. Myös neurologian poliklinikalla käy jonkin verran aivovamman saaneita.

Aivovammapoliklinikalle tullaan joko lääkärin läheteellä tai kuntoutusohjaajan seurannan kautta. Läheteitä tulee TAYS:in omilta osastoilta, erityisesti neurokirurgian osastolta ja poliklinikalta tai neurologiselta vuodeosastolta, kuntoutumisosastolta tai joskus myös muilta erikoisaloilta kuten ortopedian puolelta tai psykiatrian osastoilta. Lisäksi läheteitä tulee perusterveydenhuollosta, työterveyslääkäreiltä, yksityislääkäreiltä (neurologit, psykiatrit, fyysiatrit). Lisäksi aivovammapoliklinikalle voidaan ohjata esimerkiksi kuntoutuslaitoksista kuten Invalidiliiton Käpylän kuntoutuskeskuksesta tai Kankaanpään kuntoutuskeskuksesta.

Kuntoutusohjaajan seurannan kautta on mahdollista myös tulla aivovammapoliklinikan lääkärille. Kuntoutusohjaajaan voi olla yhteydessä kuka vaan asiakkaan hoitoon ja kuntoutukseen liittyvä taho, asiakas tai läheinen.

Aivovammapoliklinikalla toimii moniammatillinen työryhmä, ydintyöryhmään kuuluu neurologi, neuropsykologi ja kuntoutusohjaaja. Lisäksi käytettävissä on sosiaalityöntekijän, toi-

mintaterapeutin, fysioterapeutin ja puheterapeutin asiantuntijuus. Kuntoutusohjaaja koordinoi toimintaa.

Seuranta toteutetaan yksilöllisen tarpeen mukaisesti, kuitenkin on pyritty systemaattisuuteen. Pääasiassa seurannasta vastaa kuntoutusohjaaja. Myös neurologille sovitaan seurantakäyntejä ja neuropsykologiset seurantatutkimukset tehdään tarpeen mukaan.

Kuntoutusohjaajan seuranta toteutetaan yksilöllisen tarpeen mukaan. Se voi toteutua seurantakäyntien muodossa, erilaisissa palvelusuunnitelmapalaverissa tai puheluiden muodossa. Seuranta voi joidenkin kohdalla jatkua useita vuosia, erityisesti nuoret aivovamman saaneet, joiden kohdalla on tehty sekä lääkinnällisen että ammatillisen kuntoutuksen suunnitelmia, tarvitsevat riittävän pitkäkestoista seurantaa.

Seuranta aivovammapoliklinikalla päättyy, kun asiakkaan tilanne on sellainen, ettei hän enää tarvitse aktiivista seurantaa aivovammapoliklinikalla tai kuntoutusohjaajan antamana. Seuranta päättyy myös tilanteissa, joissa asiakas muuttaa pois Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueelta tai jos asiakas siirtyy esimerkiksi pitkäaikaiseen hoitoon terveystieteiden keskuksen vuodeosastolle.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Avoterapiat järjestetään joko terveydenhuollon maksusitoumuksella (TAYS tai perusterveydenhuolto) tai terveystieteiden keskuksen omana toimintana mikäli se on mahdollista riippuen kuntoutujan yksilöllisestä tilanteesta.

Kuntoutussuunnitelmia tehdään sekä kuntoutumisosastolla että Aivovammapoliklinikalla. Molemmissa suunnitelmat tehdään yhdessä asiakkaan kanssa ja moniammatillisen työryhmän yhteistyönä. Moniammatilliseen tiimiin kuuluvat lääkäri, neuropsykologi, sosiaalityöntekijä, fysioterapeutti, toimintaterapeutti, puheterapeutti ja kuntoutusohjaaja.

Kaikille tehdään kuntoutussuunnitelman samojen periaatteiden mukaisesti riippumatta siitä, onko asiakas TÄKY lainsäädännön piiriin kuuluva vai ei. Asiakkaan hoidon ja kuntoutuksen osalta Täky-asiakkaiden kohdalla erityissairaanhoidon lasku lähtee kotikunnan sijasta vakuutusyhtiöön.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Kuntoutujan tarvitsemat liikkumisen ja päivittäisten toimintojen apuvälineet hoidetaan hänen oman kuntansa apuvälinelainaamon kautta.

Sähköisten liikkumisvälineiden, ympäristönhallintalaitteiden ja porraskiipijöiden apuvälinearvioon tarvitaan lähete joko sairaalan sisältä tai terveystieteiden keskuksen omalääkäriltä. Ulkoiset läheteet tehdään sähköisesti tai lähettämällä paperilähete postitse apuvälineyksikköön.

Yhteyshenkilönä toimivat: apuvälineteknikko Harri Antila, p. 03 3116 5418, toimintaterapeutti Riitta Mäkinen, p. 03 3116 5530 ja apuvälineneuvoja Jaana Larimo, p. 03 3116 9085.

Kaikkiin läheteisiin tarvitsemme asiakkaan toimintakyvyn kuvauksen ja perustelut apuvälinetarpeesta. Lisäksi otamme mielellämme lähetteen liitteenä lausuntoja esimerkiksi fysioterapeutilta, toimintaterapeutilta, puheterapeutilta tai kuntoutuslaitokselta.

Suositukset ja läheteet voi lähettää osoitteeseen: TAYS/Apuvälineyksikkö, PL 2000, 33521 Tampere.

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=39503&name=DLFE-8278.pdf

Kommunikaation apuvälineet

Kommunikointiin ja tietokoneen käyttöön liittyvät apuvälinepalvelut hoidetaan Pirkanmaan sairaanhoitopiirin apuvälineyksikön kautta. Palveluiden piiriin hakeudutaan joko sairaalan sisältä tulevalla läheteellä tai oman terveyskeskuksen omalääkärin läheteellä. Toimintakykyä ja apuvälinetarvetta olisi hyvä arvioida erityistyöntekijän toimesta ennen lähetteen lähettämistä. TAYS:in apuvälineyksikköä on myös mahdollista konsultoida ennen lähetteen tekemistä.

Kaikkiin läheteisiin tarvitsemme asiakkaan toimintakyvyn kuvauksen ja perustelut apuvälinetarpeesta. Lisäksi otamme mielellämme lähetteen liitteenä lausuntoja esimerkiksi fysioterapeutilta, toimintaterapeutilta, puheterapeutilta tai kuntoutuslaitokselta.

Yhteyshenkilöt: Puheterapeutit Aino-Maija Parkkonen tai Ulla Sergejeff, p. 03 3116 6837, toimintaterapeutti Anne Ojala, p. 03 3116 9284 ja tekninen ohjaaja Liisa Hartikainen, p. 03 3116 9155.

Suositukset ja lähetteet voi lähettää osoitteeseen: TAYS/Apuvälineyksikkö, PL 2000, 33521 Tampere.

Hoitotarvikkeet

Hoitotarvikkeet järjestetään kuntoutujan oman kunnan apuvälinelainaamon kautta.

Kuntoutusohjaus

Kuntoutusohjaajana toimii Riitta Mäkilä, p. 03 3116 5238, liittyen aivovamman saaneiden seurantaan sekä aivovammapoliklinikatoiminnan koordinointiin.

Postiosoite: TAYS, Aivovammapoliklinikka, Riitta Mäkilä, Z 2 -talo, PL 2000, 33521 Tampere.

Myös kuntoutusohjaaja Riitta Pulkkinen, p. 03 3116 9499, hoitaa osittain aivovamman saaneiden seurantaa.

Kuntoutusohjaaja vastaa pitkäaikaisesta kuntoutujan seurannasta tarpeen mukaan. Aivovamman saaneiden kohdalla tämä on erittäin tärkeää. Myös aivovammapoliklinikan moniammatillinen työryhmä on tarvittaessa käytettävissä. Seurannan tarve todetaan yhdessä asiakkaan kanssa joko henkilökohtaisissa tapaamisissa tai kuntoutus- ja palvelusuunnitelmaneeuvotteluissa.

Sosiaalityö

- Neurokirurgian ja akuuttineurologian osastolla sekä neurologian poliklinikalla sosiaalityöntekijä Eevi Apponen, p. 03 3116 6207.
- Neurologisella vuodeosastolla ja neurologian poliklinikalla sosiaalityöntekijä Pirjo Auvinen, p. 03 3116 3255.
- Kuntoutumisosastolla sosiaalityöntekijä Marika Salmela, p. 03 3116 3096.
- Aivovammapoliklinikalla sosiaalityöntekijä Ulla-Maija Kauppinen-Perttula, p. 03 3116 9943.

Yhteydenotoista vammaispalveluun vastaavat tilanteesta riippuen joko sosiaalityöntekijä tai kuntoutusohjaaja.

Ammatillinen kuntoutus

Aivovammapoliklinikalla tehdään ammatillisen kuntoutuksen suunnitelmia, ja niiden toteutumista seuraa kuntoutusohjaaja tai suunnitelmia tarkistetaan moniammatillisen työryhmän kokouksessa, johon osallistuu aivovammapoliklinikan työryhmän lisäksi tarvittaessa ulkopuolisia tahoja, esimerkiksi koulun, työnantajan ja työterveyshuollon edustajat.

Laitoskuntoutus

Yhdyshenkilönä toimii kuntoutusohjaaja Riitta Mäkilä, p. 03 3116 5238.

Kuntoutusyhteenvedot postitetaan osoitteeseen: TAYS, Aivovammapoliklinikka, kuntoutusohjaaja Riitta Mäkilä, Z 2 -talo, PL 2000, 33521 Tampere.

Lähde: sähköposti 15.11.2010 Riitta.Makila@pshp.fi.

Valmistelussa mukana ovat olleet kuntoutusylilääkäri Eeva Leino, kuntoutusohjaaja Riitta Mäkilä ja apuvälinepalvelupäällikkö Heidi Lahti.

2.4.4 Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä

Kuntayhtymä tuottaa erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon, sosiaalihuollon sekä ympäristöterveydenhuollon palveluita.

Toiminta-alueen kunnat ovat Artjärvi, Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Hämeenkoski, Iitti, Kärkölä, Lahti, Myrskylä, Nastola, Orimattila, Padasjoki, Pukkila ja Sysmä.

Erikoissairaanhoidon palvelut tuotetaan Päijät-Hämeen keskussairaalassa.

Akuuttivaiheen hoito

Traumaattisen aivovaurion saaneen henkilön akuuttihoito riippuu vamman laadusta. Leikkaushoitoa vaativat potilaat hoidetaan Töölön sairaalassa tai Tampereen yliopistollisessa keskussairaalassa. Tehohoitovaiheen jälkeen potilas siirtyy Päijät-Hämeen keskussairaalan teho-osastolle, josta jatkohoito kirurgian vuodeosastolla. Myöhemmin potilas joko kotiutuu tai siirtyy tarvittaessa terveyskeskuksen vuodeosastolle.

Akuuttivaiheen kuntoutus aloitetaan vuodeosastolla, mikäli potilaan vointi on riittävä esimerkiksi fysioterapiaan tai neuropsykologin konsultaatioon. Tilanteissa, jolloin neuropsykologista kuntoutusta ei pystytä sairaalahoidon aikana järjestämään, se järjestyy myöhemmin jatkokuntoutuspaikassa tai sairaalan poliklinikalla, neurologian poliklinikalla. Lievän aivovamman saaneelle henkilölle ei aina tehdä neuropsykologin konsultaatiota. Erittäin vaikean aivovamman saaneet henkilöt ohjataan laitoskuntoutukseen. Vuodesta 2010 toimintamallina on ollut, että vakuutusyhtiöiden asiakkaiden jatkoasioiden suunnittelu toteutetaan Tampereen yliopistollisessa keskussairaalassa, mikäli vakuutus päätös on tehty.

Seuranta

Aivovamman saaneen henkilön seuranta toteutetaan neurologian poliklinikalla, kuntoutus-tutkimusyksikössä tai Tampereen yliopistollisessa keskussairaalassa tai terveyskeskuksessa.

Neurologian poliklinikalle osa asiakkaista ohjautuu vuodeosastolta ja osa terveyskeskuksesta. Käytännössä on myös tilanteita, joissa kuntoutusohjaaja aktivoi asiakkaan hankkimaan lähetteen terveyskeskuksesta neurologin vastaanotolle.

Liikuntavamman saaneet henkilöt, joilla on todettu aivovamma, ovat seurannassa kuntoutustutkimusyksikössä. Heillä on myös tarvittaessa mahdollisuus neurologin ja/tai neuropsykologin vastaanotoille, jonne lähetteen tekee kuntoutustutkimusyksikön lääkäri.

Seurannan kesto ja moniammatillisen työryhmän laajuus vaihtelevat kuntoutujan yksilöllisen tilanteen mukaan. Käytettävissä neurologin, fysiatriin, neuropsykologin, puheterapeutin, toimintaterapeutin, fysioterapeutin sekä kuntoutusohjaajan asiantuntijuus. Muiden kuntoutujan tarvitsemien erikoisalojen konsultaatiot ovat mahdollisia.

Neurologin ohjaamana vakuutusyhtiöiden asiakkaiden lääketieteellinen seuranta voidaan siirtää Tampereen yliopistollisen keskussairaalan aivovammapoliklinikalle.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Jatkokuntoutuksen osalta käytännöt vaihtelevat, pääsääntöisesti avoterapiat tulevat terveyskeskuksien kautta omana toimintana. Tarvittaessa terveystoimi järjestää avoterapiat ostopalveluin.

Kuntoutussuunnitelmat Kelaan ja vakuutusyhtiöihin tehdään lääketieteellistä seuranta toteuttavassa tahossa. Neurologian poliklinikalla ja kuntoutustutkimusyksikössä suunnitelman laadinnassa ovat kuntoutujan itsenä lisäksi mukana seurantaan osallistuva moniammatillinen työryhmä vähintäänkin asiantuntijalausunnoin. Tilanteissa, joissa aivovamman saanut henkilö tulee neurologian osastolle arviojaksolle, voidaan kuntoutussuunnitelmat tehdä sielä.

Vakuutusyhtiöiden asiakkaat, jotka ovat saaneet aivovamman ennen 1.1.2005 täyskorvausjärjestelmän voimaantumista, hoidetaan pääosin yksityisen terveydenhuollon puolella. Muutoin vakuutusyhtiöiden asiakkaiden kuntoutussuunnitelmat tehdään pääosin Tampereen yliopistollisen sairaalan aivovammapoliklinikalla.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Akuuttivaiheessa apuvälineitä voidaan lainata Apuvälinekeskuksen kautta (lukuun ottamatta Lahti ja Heinola). Sähköiset apuvälineet tulevat alueellisen apuvälinekeskuksen kautta kaikkiin sairaanhoitopiiriin kuntiin.

Yhteyshenkilönä toimivat Sirpa Tyrväinen, p. 03 819 2755 ja Anna Kaarlampi, p. 044 719 5414.

Postiosoite: Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Apuvälinekeskus Keskussairaalankatu 7, 15850 Lahti.

Sähköposti sirpa.tyrvainen@phsotey.fi ja anna.kaarlampi@phsotey.fi.

Kommunikaation apuvälineet

Yhteyshenkilönä neurologian puheterapeutti Maija Koskinen, p. 03 819 2333.

Kirjalliset apuvälinesuosituksot osoitteeseen: Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Keskussairaalankatu 7, 15850 Lahti.

Hoitotarvikkeet

Erikoissänky ja -patja tulevat terveyskeskuksen kautta, mutta yhteyttä voi ottaa apuvälinekeskukseen, mistä neuvotaan oikeaan paikkaan.

Muut hoitotarvikkeet tulevat terveyskeskusten hoitotarvikejakeluiden kautta.

Kuntoutusohjaus

Kuntoutusohjaajana toimii Petra Luttinen, p. 03 819 2413 ja 044 719 5413. Postiosoite: Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Keskussairaalankatu 7, 15850 Lahti. sähköposti petra.luttinen@phsotey.fi.

Kuntoutusohjaus vaihtelee laajuudeltaan ja kestoaltaan hyvin paljon. On henkilöitä, joille riittää yksi ohjauskäynti ja toiset tarvitsevat elinikäisen seurannan sekä neuvonnan ja ohjauksen elämäntilanteesta ja vamman vaikeusasteesta riippuen. Aivovamman saaneen henkilön omaisten ohjaus ja neuvonta on erittäin tärkeässä asemassa kuntoutusohjauksessa.

Sosiaalityö

Neurologian poliklinikalla tai kuntoutustutkimusyksikössä on tarvittaessa käytettävissä osaston sosiaalityöntekijä. Myös kotiin siirtyneiden henkilöiden asioissa voidaan konsultoida sairaalan sosiaalityöntekijöitä.

Yhteyshenkilönä vammaispalveluun on tilanteesta riippuen joko sosiaalityöntekijä tai kuntoutusohjaaja.

Ammatillinen kuntoutus

Neurologi, neuropsykologi tai kuntoutusohjaaja on yleisimmin ne, jotka kertovat ammatillisen kuntoutuksen vaihtoehtoista kuntoutujalle ja hänen omaisilleen. Tilanteissa, joissa aivovamman saanut henkilö suunnittelee työelämään paluuta ammatillisen kuntoutuksen keinoin, ohjataan hänet kuntoutustutkimusyksikön asiakkaaksi, jossa tehdään kuntoutustutkimus tai työkyvyn arvio. Kuntoutuja voi ohjautua ammatillisen kuntoutuksen asioissa asiakkaaksi myös Kelan, Vakuutuskuntoutus ry:n, terveyskeskuksen tai kuntoutuslaitosten kautta.

Kuntoutusohjaaja on tarvittaessa joko mukana ammatillisen kuntoutuksen prosessissa osallistuen tiimityöskentelyyn tai kulkien erillisenä tukena kuntoutujan rinnalla. Joissain tapauksissa on tehty niin, että aivovamman saanut onkin seurannassa kuntoutustutkimusyksikössä, jolloin pitkäaikainen luotsaus on mahdollista.

Joskus myös kuntoutuspaikoista ohjataan ammatillisen kuntoutuksen piiriin.

Laitoskuntoutus

Yhteyshenkilönä laitoskuntoutuksen aikana toimii kuntoutusohjaaja Petra Luttinen, p. 03 819 2413 ja 044 719 5413.

Kuntoutusyhteenveto tulee toimittaa kuntoutujan hoitosuhteen perusteella seuraavasti:

- Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Neurologian poliklinikka, Keskussairaalankatu 7, 15850 Lahti.
- Terveyskeskus, hoitava lääkäri.
- Kuntoutusohjaaja Petra Luttinen, Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Keskussairaalankatu 7, 15850 Lahti.
- Mikäli asiakkaalla on myös selkäydinvamma, pyydetään yhteenveto toimittamaan myös Marja Mikkelsen, Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, Keskussairaalankatu 7, 15850 Lahti.

Lähde:sähköposti petra.luttinen@phsotey.fi.

Valmistelussa mukana ovat olleet kuntoutusohjaaja Petra Luttinen ja puheterapeutti Kaija Pousi.

2.4.5 Vaasan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Kuntayhtymä järjestää erikoissairaanhoidon palvelut alueensa asukkaille.

Toiminta-alueen kunnat ovat Kaskinen, Korsnäs, Kristiinankaupunki, Laihia, Luoto, Maalah-ti, Mustasaari, Närpiö, Oravainen, Pedersöre, Pietarsaari, Uusikaarlepyy, Vaasa, Vähäkyrö ja Vöyri-Maksamaa.

Akuuttivaiheen hoito

Traumaattisen aivovaurion saaneen henkilön akuuttivaiheen hoito toteutetaan Vaasan keskussairaalassa kirurgian yksikössä ja erityistilanteissa hoidon vaatiessa Tampereen yliopis-tollisessa sairaalassa neurokirurgisessa yksikössä.

Seuranta

Akuuttivaiheen hoidon päätyttyä kirurgian yksikössä kuntoutuksen seuranta jatkuu Vaasan keskussairaalassa neurologisella osastolla tai potilas siirtyy seurantaan neurologian polikli-nikalle. Tarvittaessa potilaita voidaan kuntouttaa Pietarsaaren sairaalan kuntoutusyksikös-sä. Potilaat tulevat neurologin seurantaan myös Tampereen yliopistollisesta sairaalasta. Seurantaan osallistuvat erityistyöntekijät määräytyvät yksilöllisesti, kuntoutujan tilanteen mukaan. Erityisesti aivovammapotilaiden kohdalla tarvitaan neurologian poliklinikalla työ-s-kentelevän neuropsykologin konsultaatioita. Seuranta päättyy kuntoutujan tilanteen vakiin-nuttua.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Akuuttivaiheen jälkeinen kuntoutuksen primaariarvio toteutetaan keskussairaalan neurolo-gian poliklinikalla tai neurologisella osastolla. Jos arvioidaan, ettei potilas enää tarvitse eri-koissairaanhoidon palveluita, kuntoutus voidaan ohjata perusterveydenhuoltoon, jatkokun-toutuksen järjestämistä varten.

Kuntoutussuunnitelmat laaditaan neurologian poliklinikalla ja joissakin tilanteissa osastoilla Kelaan ja vakuutusyhtiöihin. Osastolla kuntoutussuunnitelman laadintaan osallistuvat neu-rogologi, fysioterapeutti, toimintaterapeutti sekä neuropsykologi. Poliklinikalla työryhmä mää-räytyy yksilöllisesti kuntoutujan tilanteen mukaan, useimmiten neurologin ohella mukana on kuntoutuja itse, neuropsykologi, tarvittaessa työryhmää laajennetaan käsittämään muitakin ammattiryhmiä kuten sosiaalityöntekijä ja kuntoutusohjaaja.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Apuvälinekeskuksessa yhteyshenkilönä toimii toimintaterapeutti Joakim Sjöblom, p. 06 323 1216.

Kirjalliset apuvälinesuositukset lähetetään osoitteeseen: Vaasan keskussairaala, Apuvä-linekeskus, Hietalahdenkatu 2–4, 65 130 Vaasa.

Kommunikaation apuvälineet

Kommunikaatio- ja tietotekniikka-apuvälinepoliklinikka Tikoteekki, jossa yhteyshenkilönä toimii puheterapeutti Sonja Haga-Erickson, p. 06 325 3595 tai 044 325 3595.

Postiosoite: Kommunikaatio- ja tietotekniikka-apuvälinepoliklinikka Tikoteekki, Pääkirjasto, Kirjastokatu 13, 65100 Vaasa.

Hoitotarvikkeet

Terveyskeskusten hoitotarvikejakelun kautta.

Kuntoutusohjaus

Aivovamman saaneilla henkilöillä on mahdollisuus kuntoutusohjaukseen Vaasan keskussairaalaan. Useimmiten kuntoutusohjaajan tapaaminen tapahtuu neurologian poliklinikakäynnin yhteydessä, joskin pitkäaikainen kuntoutusohjaajan tuki on myös mahdollista. Kuntoutusohjaajana toimii Ulla Sommardahl, p. 06 323 2422.

Sosiaalityö

Neurologisten potilaiden sosiaalityöntekijänä toimii Brita Nisula, p. 06 323 2258.

Ammatillinen kuntoutus

Neurologi arvioi yhdessä kuntoutujan kanssa ammatillisen kuntoutuksen tarpeen ja laatii tarvittavat lääkärintausunnot Kelaan, työeläkelaitokseen tai vakuutusyhtiöön. Tarvittaessa vakuutusyhtiöiden asiakkaiden kohdalla tehdään yhteistyötä Vakuutuskuntoutus ry:n (VKK) kanssa. Potilas voidaan myös ohjata kuntoutukseen Pietarsaaren sairaalan kuntoutusyksikköön tai kuntoutuslaitokseen. On myös tilanteita jolloin potilas ohjautuu TAYS:in aivovamman jälkitilan arvioon.

Laitoskuntoutus

Yhteyshenkilöä laitoskuntoutuksen osalta ei ole sovittu.

Kuntoutusyhteenveto toimitetaan ylilääkärille.

Lähde: sähköpostit 16.9.2010 ulla.sommardahl@vshp.fi, 4.10.2010 kuntoutusohjaaja birgitta.soderback@vshp.fi.

Valmistelussa mukana ovat olleet ylilääkäri Jari Honkaniemi, kuntoutusohjaaja Ulla Sommardahl ja kuntoutussuunnittelija Birgitta Soderback.

2.5 Turun yliopistollinen keskussairaala, TYKS

Turun yliopistollisen keskussairaalan erityisvastuualueen muodostavat seuraavat sairaanhoitopiirit:

- Satakunnan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä.

2.5.1 Satakunnan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Sairaanhoitopiiri järjestää erikoissairaanhoidon palveluja alueensa asukkaille.

Toiminta-alueen kunnat ovat Eura, Eurajoki, Harjavalta, Honkajoki, Huittinen, Jämijärvi, Kankaanpää, Karvia, Kokemäki, Köyliö, Lavia, Luvia, Merikarvia, Nakkila, Pomarkku, Pori, Rauma, Siikainen, Säskylä ja Ulvila.

Akuuttivaiheen hoito

Hoitopaikka määrittyy vamman vaikeusasteen mukaisesti. Akuutissa vaiheessa potilasta hoidetaan Satakunnan keskussairaalan teho-osastolla, neurologian osastolla tai kirurgian vuodeosastolla. Osa potilaista hoidetaan Turun yliopistollisessa keskussairaalassa.

Seuranta

Neurologian poliklinikalla toteutetaan aivovammakuntoutujien seuranta akuuttihoiton jälkeen. Tässä mukana ovat neurologi, kuntoutusohjaaja sekä tarvittaessa neuropsykologi, fysio-, toiminta- ja puheterapeutti sekä sosiaalityöntekijä.

Kuntoutujan seuranta erikoissairaanhoidossa päättyy, kun kuntoutujan tilanne on vakiintunut ja lopulliseen työkykyyn on voitu ottaa kantaa.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Avoterapiat, kuten esimerkiksi avofysioterapia ja puheterapia, toteutuvat erikoissairaanhoidossa omana toimintana tai perusterveydenhuollossa joko omana toimintana tai maksusitoumuksin.

Kuntoutussuunnitelmat Kelaan ja vakuutusyhtiöihin laaditaan Satalinnan sairaalan kuntoutusosastolla potilaan kuntoutusjakson aikana tai neurologian poliklinikalla. Kuntoutussuunnitelman laatimiseen osallistuvat sekä potilas että kuntoutukseen osallistuvat ammattiryhmät.

Apuvälineet

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Apuvälinekeskus, p. 02 535 3402, toimii Satalinnan sairaalan yhteydessä. Yhteyshenkilönä on osastonhoitaja Kristiina Tynjälä, p. 02 535 3367, ja neurologisten aikuisten apuvälinepalvelussa fysioterapeutti Tuula Vahtera, p. 02 535 3542. Aikuisten tukipohjalliset ja erityisjalkineet, lääkinnälliset hoitosukat, valmistuet sekä pienapuvälineet, yhteyshenkilö kuntohoitaja Riitta Heino, p. 02 535 3545.

Kirjalliset apuvälinesuositukset tulee toimittaa osoitteeseen: Apuvälinekeskus, Satalinnan sairaala, Satalinnantie 77, 29200 Harjavalta.

Kommunikaation apuväline

Tikoteekki, p. 02 535 3402, toimii Satalinnan sairaalassa. Yhteyshenkilönä puheterapeutti Noora Burjam, p. 044 707 9412, tai toimintaterapeutti Venla Nordström, p. 044 707 9411.

Hoitotarvikkeet

Kuntoutujan omasta terveystieteisestä.

Kuntoutusohjaus

Kuntoutusohjaajina toimivat Riitta Kämppä Satakunnan keskussairaalan neurologian poliklinikalla p. 02 617 7915, ja Merja Touru Satalinnan kuntoutusosastolla, p. 02 535 3380.

Kuntoutusohjaus tukee kuntoutujaa erikoissairaanhoidossa olevan hoitosuhteen ajan. Tämän päätyttyä kuntoutusohjaajat pyrkivät varmistamaan tarvittavan tuen mahdollisuuden jatkossa.

Sosiaalityö

Satakunnan keskussairaalan neurologian yksikössä on sosiaalityön palvelut käytettävissä. Yhteistyö vammaispalveluun tapahtuu kuntoutusohjaajan tai sosiaalityöntekijän toimesta.

Ammatillinen kuntoutus

Kuntoutujan ammatillisen kuntoutuksen asioita käsitellään Satakunnan keskussairaalan neurologian yksikön poliklinikalla toimivassa moniammatillisessa kuntoutustyöryhmässä. Moniammatilliseen kuntoutustyöryhmään kuuluvat neurologian yksikön ylilääkäri, puheterapeutti, neuropsykologi, fysioterapeutti, sosiaalityöntekijä ja kuntoutusohjaaja.

Lääkäri laatii tarvittavat lausunnot Kelaan, työeläkelaitoksiin tai vakuutusyhtiöihin. Yhteistyötä tehdään VKK:n Länsi-Suomen alueen ammatillisen kuntoutuksen kuntoutussuunnittelijan kanssa. Kuntoutusprosessin aikainen seuranta ja tuki toteutuvat joko VKK:n kuntoutussuunnittelijan tai Satakunnan keskussairaalan kuntoutusohjaajan Riitta Kämpän toimesta.

Laitoskuntoutus

Yhteyshenkilöinä laitoskuntoutuksen aikana toimivat kuntoutusohjaajat Riitta Kämpä, p. 02 627 7915, Satakunnan keskussairaala ja Merja Touru, p. 02 535 3380, Satalinnan sairaalasta.

Kuntoutusyhteenveto tulee toimittaa lähettävälle lääkärille sekä kuntoutusohjaaja Riitta Kämpälle, osoitteeseen: Satakunnan keskussairaala, Sairaalandie 3, 28500 Pori.

Lähde: sähköposti 14.10.2010 riitta.kamppa@satshp.fi.

Valmistelussa mukana ovat olleet ylilääkäri Juha-Matti Seppä ja kuntoutusohjaaja Riitta Kämpä.

2.5.2 Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Toiminta-alueen kunnat ovat Aura, Kaarina, Kemiönsaari, Koski t.l., Kustavi, Laitila, Lieto, Loimaa, Länsi-Turunmaa, Marttila, Masku, Mynämäki, Naantali, Nousiainen, Oripää, Paimio, Punkalaidun, Pyhäranta, Pöytyä, Raisio, Rusko, Salo, Sauvo, Somero, Taivassalo, Tarvasjoki, Turku, Uusikaupunki ja Vehmaa.

Akuuttivaiheen hoito

Traumaattisen aivovaurion saaneen henkilön akuuttivaiheen hoito tapahtuu Turun yliopistollisessa keskussairaalassa pääsääntöisesti neurokirurgian osastolla, jos eivät muut vammat muuta edellytä. Akuuttihoidon jälkeinen kuntoutus aloitetaan osastolla tai kuntoutusosastolla Paimion sairaalassa, jossa on 10 kuntoutuspaikkaa neurologisille kuntoutujille. Kuntoutusosastolla toimii moniammatillinen työryhmä. Osa jatkohoitoa tarvitsevista potilaista voi siirtyä terveyskeskuksen vuodeosastoille, aluesairaalaan tai Turun kaupunginsairaalaan.

Seuranta

Aivovammakuntoutujien lääketieteellinen seuranta toteutuu alueen neurologisilla poliklinikoilla (TYKS, aluesairaalat, Turun kaupunginsairaala), jonne lähetteen tekevät ensiapupoliklinikka, sairaalan muut osastot (erityisesti neurokirurgia), terveyskeskus tai yksityislääkärit.

Seurannan kesto on yksilöllinen perustuen kuntoutus- ja korvausasioiden järjestymiseen sekä kuntoutujan tilaan, joka voi edellyttää erikoissairaanhoidotason mukana oloa pitkäänkin. Kuntoutujan käytettävissä ovat TYKS:issä neurologin ohella erityistyöntekijöinä sairaanhoitaja, kuntoutusohjaaja, sosiaalityöntekijä, fysioterapeutti, toimintaterapeutti, puheterapeutti ja neuropsykologi, mutta muissa sairaaloissa yleensä sairaanhoitaja, fysioterapeutti ja sosiaalityöntekijä.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä on laadittu Aivovammaopas - tietoa aivovamman saaneelle ja hänen läheiselleen, <http://ohjepankki.vsshp.fi/fi/6235>.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Akuuttihoidon jälkeinen kuntoutus järjestyy pääosin erikoissairaanhoidon järjestämänä os-topalveluna tai erikoissairaanhoidon suosittelemana ja vakuutusyhtiön maksamana sekä osittain myös terveyskeskusten omana toimintana.

Kuntoutussuunnitelmat Kelaan ja vakuutusyhtiöihin laaditaan seurantapaikan perusteella joko neurologisilla poliklinikoilla tai Paimion sairaalassa koskien kuntoutujia, jotka ovat olleet siellä kuntoutusjaksolla.

Paimion sairaalan kuntoutusosastolla ja tarvittaessa TYKS:in neurologian poliklinikalla kuntoutussuunnitelman laadinta tapahtuu moniammatillisesti.

Neurologian poliklinikalla kuntoutussuunnitelman laadinnan tueksi erityistyöntekijät haastattelevat ja arvioivat kuntoutujaa. Tämän jälkeen on moniammatillinen yhteenvetopalaveri, jonka pohjalta lääkäri laatii kuntoutussuunnitelman. Paimion sairaalan seurantakäyntien yhteydessä kuntoutussuunnitelmaa laadittaessa on kuntoutuja työryhmän kanssa samassa palaverissa.

Apuvälineet

Apuvälinesuosituksot lähetetään osoitteeseen:
TYKS, Apuvälinekeskus, os. 924, PL 52, 20521 Turku
Käyntiosoite: Vanha Hämeentie 3, 20540 Turku, p. 02 313 2271.

Liikkumisen apuvälineet ja toiminnalliset apuvälineet

Apuvälineiden järjestämistaho määräytyy hoitovastuun mukaan. Ennen suosituksen lähettämistä vastuuhenkilö ottaa yhteyttä apuvälinekeskukseen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon vastuunjaon selvittämiseksi.

Kommunikaation apuvälineet

Yhteyshenkilöinä toimivat Tikoteekin puheterapeutit, p. 02 313 1471.

Hoitotarvikkeet

Perushoitotarvikkeiden osalta otetaan yhteyttä terveyskeskusten hoitotarvikejakeluyksiköihin.

Kuntoutusohjaus

Kuntoutusohjaajana toimii Marja-Terttu Sjöberg, p. 02 313 2735.
Postiosoite: Kuntoutusklänikka, Kuntoutusohjaus, Turun yliopistollinen keskussairaala, PL 52, 20521 Turku.

Kuntoutusohjaaja tekee yhteistyötä vammaispalvelun kanssa.

Toimintaterapia, p. 02 313 2986 tai 02 313 0982.

Fysioterapia, p. 02 313 2714.

Sosiaalityö

Aivovammakuntoutujien sosiaalityöntekijänä toimii neurologian poliklinikalla Erkki Pitkänen, p. 02 313 1702.

Ammatillinen kuntoutus

Traumaattisen aivovaurion saaneen henkilön työkykyä voidaan arvioida Turun yliopistollisen keskussairaalan kuntoutustutkimuspoliklinikalla silloin, kun työkykyisyys tai -kyvyttömyys on epäselvä. Täältä laaditaan tarvittavat lausunnot Kelaan, työeläkelaitoksiin tai vakuutusyhtiöihin. Kuntoutustutkimuspoliklinikalta seurataan ammatillisen kuntoutuksen prosessin etenemistä, kuntoutussuunnittelijat Aila Kinnunen, p. 02 313 2987, ja Hanna Palokangas, p. 02 313 2987.

Vakuutusyhtiön asiakkaiden kanssa tehdään yhteistyötä VKK:n kuntoutussuunnittelijoiden kanssa.

Laitoskuntoutus

Yhteyshenkilönä laitoskuntoutuksen aikana toimii kuntoutusohjaaja Marja-Terttu Sjöberg, p. 02 313 2735, tai neurologian poliklinikan sairaanhoitaja, p. 02 313 3745.

Kuntoutusyhteenvedot toimitetaan lähettävälle lääkärille.

Lähde: sähköposti 21.9.2010 marja-terttu.sjoberg@tyks.fi

Valmistelussa mukana ovat olleet kuntoutusohjaaja Marja-Terttu Sjöberg, osastonhoitaja Minna-Maarit Anttonen, sairaanhoitaja Päivi Juhola, neurologi Olli Tenovuo, sosiaalityöntekijä Erkki Pitkänen, fysioterapeutti Leena Yläneva, toimintaterapeutti Hanna Jokinen-Pihala ja toimintaterapeutti Sirpa Suominen.

2.6 Ahvenanmaa

Akuuttivaiheen hoito

Akuuttivaiheen hoito annetaan Turun yliopistollisessa keskussairaalassa tai Uppsala Akademiska sjukhuset:ssa riippuen sairaaloiden paikkatilanteesta ja helikopterikuljetuksista. Myöhemmin potilas siirretään Ahvenanmaan keskussairaalan kuntoutusosastolle. Kuntoutusosasto on 12-paikkainen ja siellä hoidettavien henkilöiden vammat ja sairaudet ovat moninaiset. Kuntoutusosastolla työskentelee hoitohenkilökunnan ja lääkärin lisäksi fysio- ja toimintaterapeutteja, puheterapeutti, sosiaalityöntekijä, konsultoiva psykiatri, konsultoiva neurologi ja neuropsykologi. Kuntoutusosaston lääkäri on Sheila Sundblom. Osastohoito jatkuu siihen asti kunnes edellytykset kotiin siirtymiselle on varmistettu. Kuntoutujalle annetaan tietyissä tilanteissa maksusitoumus kuntoutusjaksolle kuntoutuskeskukseen Suomessa tai Rehab Station Stockholm:iin.

Seuranta

Traumaattisen Aivovamman saaneen henkilön seuranta tapahtuu vuosittain jaksoina kuntoutusosastolla tai käynteinä polikliinisesti riippuen tilanteesta. Avoterapiat toteutuvat keskussairaalan kuntoutuspoliklinikalla, p. 018 538 618, tai ostopalveluin.

Kuntoutuksen suunnittelu ja toteutus

Kelan ja vakuutusyhtiöiden kuntoutussuunnitelmat tehdään moniammatillisesti osastolla tai polikliinisesti. Työryhmään kuuluvat lääkäri, sosiaalityöntekijä, fysioterapeutti, toimintaterapeutti ja puheterapeutti. Myös kuntoutuja on läsnä suunnitelmaa laadittaessa. Neuropsykologi tekee oman kuntoutussuunnitelmansa yleensä kirjallisesti. Ensimmäisen kuntoutussuunnitelman yhteydessä mukana on usein myös oman kunnan vammaispalvelujen sosiaalityöntekijä. Vakuutusyhtiöiden asiakkaiden kohdalla mukana saattaa olla vakuutusyhtiön edustaja.

Apuvälineet

Yhteyshenkilöinä apuvälineasioissa ovat kuntoutusosaston toimintaterapeutit, p. 018 538 475.

Kirjalliset apuvälinesuositukset tulee postittaa: Ålands Hälso- och sjukvård, Ergoterapi, PB 1055, Mariehamn.

Sosiaalityö

Sosialkurator Michaela Wikman, p. 018 538 427.

Kuntoutusohjaus

Kuntoutusohjaaja ei ole, Ålands handikappförbund selvittää parhaillaan kuntoutusohjauksen tarvetta maakunnassa ja palvelun toteuttamisvaihtoehtoja.

Ammatillinen kuntoutus

Työelämään siirtymiseen tai palaamiseen liittyvät toimenpiteet ohjataan käynnistymään sosiaalityöntekijän ja/tai toimintaterapeutin toimesta. Lääkäri laatii tarvittavat lausunnot Kelaan, työeläkelaitoksiin tai vakuutusyhtiöihin. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet:in sekä Vakuutuskuntoutus ry VKK:n kanssa.

Laitoskuntoutus

Kuntoutusyhteenveto toimitetaan osoitteeseen Lääkäri Sheila Sundblom, Ålands Hälso- och sjukvård, PB 1055, 22100 Mariehamn.

Valmistelussa mukana olleet: kuntoutusosiaalityöntekijä Carina Skantz / Sosialkurator Michaela Wikman 30.9.2010, puhelinkeskustelu.

Liite 1

SAIRAAHOITOPIIREILLE JA PERUSTERVEYDENHUOLTOON

Invalidiliiton Käpylän kuntoutuskeskuksessa kuntoutetaan henkilöitä, joilla on selkäydinvaurio, aivohalvauksen jälkitila tai aivovaurio niin akuuttihoidon jälkeen kuin myöhemmässä elämäntilanteessa. Lisäksi järjestämme yhdessä Kelan kanssa polion sairastaneille kuntoutuskursseja.

Vuosina 2005 ja 2007 kokosimme tiedot selkäydinvammaisten hoito-, kuntoutus- ja seurantakäytännöistä Suomessa. Tänä vuonna tavoitteemme on tehdä vastaavanlainen selvitys toisen kuntoutujaryhmämme, aivovaurion saaneiden henkilöiden, osalta. Selvitystyö kohdistuu traumaattisen aivovaurion saaneiden hoito-, kuntoutus- ja seurantakäytäntöihin Suomessa ja kysely lähetetään kaikkiin sairaanhoitopiireihin.

Pyytäisimme teitä ystävällisesti osallistumaan selvityksen tekemiseen oman sairaanhoitopiirinne osalta. Lähetän teille ohessa, liitetiedostona, kyselylomakkeen, johon voitte kuvata alueenne toimintakäytäntöjä sekä esittää toiveita yhteistyömme kehittämiseen.

Selvityksen yhtenä tavoitteena on koota toimiva, ajan tasalla oleva tietopaketti yhteistyöhoistamme. Tämä helpottaa yhteistyötä eri hoitotahojen kanssa nopeuttaen yhteydenottoja ja jatkotoimenpiteiden käynnistymistä. Tiedot seurannan toteutumisesta kuntoutujan palatua kotipaikkakunnalleen, auttavat meitä neuvomaan asiakasta oikein. Lisäksi asiakirjojen lähettäminen asianmukaisesti paikkoihin onnistuu antamienne tietojen avulla entistä paremmin.

Hankkeen aikataulusta johtuen pyydän teitä ystävällisesti vastaamaan 18.6.2010 mennessä. Voitte halutessanne vastata suoraan liitteessä olevien kysymysten alle ja palauttaa sen sähköpostitse. Kokoan näiden tekstien pohjalta ensimmäiset luonnokset. Tarkoituksemme on saada aineisto kootuksi kesäkuun aikana. Tulemme syyskuussa lähettämään teille tekstiluonnokset tarkistettavaksi ennen kuin se liitetään osaksi nettijulkaisua. Toiveenamme on saada selvitystyö kokonaan valmiiksi lokakuussa 2010 pidettävään Käpylä-seminaariin mennessä.

Ystävällisesti yhteistyöterveisin

1.6.2010

Riitta Saksanen
kuntoutussosiaalityöntekijä